

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 2 2010

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 2 Juni 2010

Årgång 76

ISSN 0015-4431

Förbundets Höge Beskyddare:
AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF
Rikshedersordförande:
ANDERS GRENSTAD
MARININSPEKTÖR

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - [epost:omelin@telia.com](mailto:omelin@telia.com)
Tel 0455-23964
Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - [epost: paul.assar@euromail.se](mailto:paul.assar@euromail.se)
Tel 0455-48218
Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Axel Abrahamsons Tryckeri, Karlskrona

ANNONSER:

Kontakta Birgitta Husfeldt-Ahlm
epost: gittan.ahlm@telia.com
Telnr: 070-3317502, 0175-30303

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm
Tel: 08-678 09 08
Öppet tisdagar 09-16
Internet: www.flottansman.se
Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

POSTGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4
Stora Tratten 35 61 09-9

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordf: Kommendör Johan Forslund
Tel: 08-571 448 510

V.ordf: Kommendörkapten Jan Wikberg
Tel: 063-12 95 62.

Sekr och informationsansvarig:
Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.
bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell
Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 08-449 31 58
lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)
PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 08-542 461 26
Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren 3
Uppdrag i Adenviken 4-5

Notholmen 10-11
Jagaren som sjönk två gånger 13

Fartyget som inte tålde fukt/Vougt 16-17

Några historiska nedslag 19-20
Ny ubåtsgeneration på väg 22
Lokalföreningarna 23-31
Evert Taube -en Flottans Man 34-36

Ett sextiofemårsminne 38-39
Jagarköp i Italien -Ett sjuttioårsminne 40-42
Nya böcker 44-45
Sisi men också först 49
Brilliant Mariner 50

Omslagsbild:

HMS Carlskrona lämnar hemmafärvattnen för uppdrag i Adenviken. Foto: Olle Melin

Nummer 3 2010 utkommer i sept. Manusstopp den 15 aug

Hur avser riksdag och regering lösa försvarsfrågan?

Det är valår i år och i mitten av september skall vi gå till vallokalerna för att lägga vår röst på den konstellation, som vi anser bäst företräder våra intressen. Allehanda frågor lyfts fram och debatteras. Jobben, välfärden, skolan och pensionärernas skattetryck är några av de frågor, som oftast förekommer, när ledarna för våra politiska partier drabbar samman i TV-sända debatter. Men var är försvarsfrågan? Varför får inte försvarets framtida utveckling berättigad plats i debatten?

De frågor, som debatteras i valrörelsen, är naturligtvis viktiga för stora grupper av befolkningen och berör människors dagliga tillvaro i olika hög grad och attraherar därför väljarna på olika sätt. Frågan om jobben påverkar alla människor, men är ju särskilt viktig för den arbetande delen av befolkningen. Skolans utveckling och framtida utformning har störst betydelse för de yngre, men har naturligtvis stor inverkan på samhällets långsiktiga utveckling och är därför av allmänt intresse. De flesta valfrågorna kan diskuteras på liknande sätt; avgörande för vissa grupper och kanske av mindre betydelse för andra.

En fråga, som dock berör alla medborgare oavsett ålder eller kön, arbetande, studerande eller pensionär, är landets säkerhet och förmåga att freda sig i orostider och borde därför ha en framträdande position i valrörelsen.

Försvarsanslagets storlek och faktiska innehåll är antagligen ganska diffusa begrepp för många människor i vårt land. Ofta används försvarsanslaget som budgetregulator (vi kan ta några miljarder från försvaret, det gör väl ingenting) och vad pengarna verkligen används till, är säkert i allmänhet okänt. Försvarsmakten gör storartade insatser i främmande länder, förband måste avvecklas, nya helikoptrar måste anskaffas och inhemsk produktion av ubåtar skall fortsätta är exempel på information om försvaret, som har nått allmänheten under det senaste halvåret. Men hur ser helhetsbilden ut?

En av statens huvuduppgifter är att säkerställa, att landets frihet och oberoende kan värnas i händelse av en negativ omvärldsutveckling. Svaret på den frågan är av sådan vikt, att det är självklart, att varje ansvarskännande politiker, som ber om medborgarnas förtroende att leda landet, naturligtvis måste deklarerat sin syn på den. Frågan om försvarets varande och utveckling har inte varit en riktigt stor politisk fråga i Sverige på nästan 100 år

och det är ju naturligtvis önskvärt med en bred politisk samstämmighet i en så viktig fråga, men jag vill ändå höra de olika politiska partiernas uppfattning.

Hur avser riksdag och regering lösa försvarsfrågan? Vad har våra riksdagspartier för syn på behovet av en duglig försvarsmakt? Har de politiker, som aspirerar på ledande funktioner, klart för sig vilka resurser, som krävs för att vidmakthålla en försvarsmakt på en nivå, som är tillräcklig för att möta de hot, som kan riktas mot landet?

Flottans Män har tidigare efterlyst bland annat ett starkare nationellt försvar och det senaste försvarsbeslutet pekar ju åt rätt håll i den frågan. Beträffande antalet fartyg har Flottans Män tidigare fört fram behovet av en större flotta för övervakning av sjöterritoriet och kontroll av sjövägarna. Försvarsministern har antytt en vilja att bygga nya ubåtar, men ingenting om fler övervattensfartyg för att förbättra övervakningen av säkerheten i Östersjön. Är det verkligen regeringens uppfattning, att ubåtar är de bäst lämpade fartygen för uppgifter på konflikt-skalan under krig? Det är en av många frågor, som saknar ett svar.

Inget parti eller konstellation av partier vinner valet på försvarsfrågan; Sverige har levt i fred i 200 år och förhoppningsvis kommer vi att fortsätta att leva i fred och det bidrar naturligtvis till, att frågan om försvaret inte står överst på agendan. Kommer något parti att tala för försvaret i valet, eller kommer alla partier att helt nonchallera denna för landet så viktiga fråga? Vi ser med stort intresse fram emot slutsputten i valdebatten!

Johan Brömlund

HMS Carlskrona lämnade hemmahamnen för uppdrag i Adenviken

Många tårar fälldes på kajen, när patrullfartyget *HMS Carlskrona* satte kurs mot de pirathärjade vattnen utanför Somalia och operation Atalanta. För både besättningsmedlemmar och de anhöriga väntar nu en lång tid ifrån varandra men samtidigt en viktig insats för säkerheten i operationsområdet.

I minusgrader men i ett strålande solsken kastade fartyget loss till musik av Marinens Musikkår och eskorterad av en helikopter 15, den typ som ska finnas ombord under operationen. Korvetten *HMS Stockholm*, som var en del av den föregående svenska insatsen ME01, följde också med ett stycke på vägen och skickade lyckönskningar.

Det var hektiska veckor innan avresan, för att fartyget, efter en omfattande modifiering, skulle bli klart för avgång. In i det sista pågick finjustering av ny materiel och inte minst lastning av alla de förnödenheter, som erfordras för besättningens väl och ve. 50 ton livsmedel togs ombord, varav 3,5 ton potatis, 1 ton kaffe (100 000 portioner) och 6000 liter juice. Självklart finns såväl påsk- som midsommarmat ombord.

Avresedagen inleddes med avresekorur i Kungl Amiralitetskyrkan, där fartygspastorn Ulf Franzén predikade och amiralitetspastor Henrik Lindén överlämnade fartygsbibel, kalk, kors och ljusstakar till fartygschefen Håkan Nilsson och några besättningsmedlemmar. Marininspektören Anders Grenstad höll tal till besättningen och dagen till ära fanns som gäst den spanske konteramiralen Bartolomé Bauzá från operativa EU-högkvarteret i London. Vidare fanns chefen för styrkehögkvarteret Jan Thörnqvist på plats.

Efter cirka tre veckors förflyttning var man framme i operationsområdet efter uppehåll i Cadiz och Alexandria. Insatsen i området påbörjades den 14 april. HMS Carlskrona ingår i Operation Atalanta, som är EU:s första marina insats. Uppdraget är att skydda FN:s livsmedelsprogram (WFP) och Afrikanska unionens hjälpsändningar till Somalia och sjöfarten utanför Somalias kust mot pirathotet. Man ska också övervaka fiskeaktiviteterna utanför Somalias kust.

Under de fyra första månaderna kommer ett svenskt styrkehögkvarter (FHQ, Force Head Quarters) finnas ombord, som leder EU:s fartyg i området. Insatsen kommer att förlängas med ytterligare två månader under hösten 2010. Fartyget beräknas återkomma till hemmahamnen under första halvan av december.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Lite uppgifter kring fartyget och de kommande uppgifterna

Somalia

- Saknat fungerande regering de senaste 19 åren
- Skakat av inbördeskrig
- 3,6 miljoner människor i behov av nödhjälp
- Hittills har cirka 50 eskorter av transporter eskorterats, vilket betyder daglig hjälp för 1,6 miljoner nödställda i form av mat och andra förnödenheter.
- Den tidigare svenska styrkan eskorterade cirka 20 000 ton mat Piraterna
- Kärnan är milismän från tiden 1991-2003. Många blev arbetslösa, när krigsherrarna demobiliserade.

- Vissa är gamla smugglare
- Det finns också fattiga unga män utan möjlighet att försörja sig
- För närvarande (9/3) hålls minst sex fartyg och 126 personer gisslan.

Styrkor i området

Ett femtontal nationer från alla världsdelar utom Australien finns i området.

Sveriges bidrag – ME 02

- Patrullfartyget Carlskrona 15 april – 15 november
  - Två helikopter 15 varav en ombord 15 april – 15 augusti
  - Bordningsstyrka (EMF) 15 april – 15 november
  - Styrkechef med ledningsstab 15 april – 15 augusti
  - Logistik- och underhållsdelar i Djibouti
  - Ett sjöbevakningsplan från Kustbevakningen baserat på Seychellerna
- Kostnaden för det svenska bidraget är beräknat till 290 miljoner kronor.

Patrullfartyget *HMS Carlskrona*

- Sjösat 1980 vid Karlskronavarvet- Gjort ett 20 tal långresor (utbildningsexpeditioner) fram till 2005
- 105 meter långt, 3600 ton, 20 knop
- 104 mans besättning (med helikopterbesättning, bordningsstyrka och högkvarter 165 personer, varav 17 kvinnor)

Till uppdraget sökte cirka 1800 personer. Vissa byten av besättningen kommer att ske. Cirka 70% deltar hela tiden och under perioden kommer man att få en ledighetsperiod med hemresa om cirka 3 veckor.

Fartygschefen Håkan Nilsson tar emot fartygsbibeln av amiralitetspastor Henrik Lindén. Foto Olle Melin

Besättningen på kustkorvetten HMS Stockholm önskar lycklig resa. Foto Olle Melin

Resebrev från operationen

Fartygets pressofficer, Joakim Svensson, skrev i resebrev i slutet av april bl.a. följande

Hej!

Hoppas att ni alla har det bra där hemma trots vulkanaska och inställda flyg. Ombord har vi haft en intensiv tid, sedan vi lämnade Djibouti den 14 april.

Som ni förmodligen känner till, så leds, sedan i onsdags, hela EU-styrkan från HMS Carlskrona.

För att markera skiftet i ledningen genomfördes en ceremoni ombord på det avgående ledningsfartyget ITS Etna. Solen sken som vanligt, från en klarblå himmel och det var inte en grad under 30 grader. Lägg sedan till att det var nästan stiltje, så har ni de yttre förutsättningarna. Ceremonin blev nästan 10 minuter senarelagd och under denna tid fick vi möjlighet att söka "väderlä" i skuggan.

Därefter kastade vi loss, under EU-flagga, ut i EUNAVFOR gigantiska operationsområde.

Det kan även vara värt att notera, att vår helikopter för första gången flög i Försvarets regim. Innan dess har det varit prover under FMV-ledning.

Vi har ännu inte gjort någon "approach" av någon skiff, däremot har ett stort antal handelsfartyg passerat genom vårt område utan att bli anfallna av pirater, så vår blotta närvaro gör, att vi löser vår uppgift att skydda handelssjöfarten genom området.

I övrigt rullar livet ombord på. Övningar, materielunderhåll, vaktjänst värvas med fysisk träning och avkoppling med en film eller en bok. Just nu har vi under några timmar artilleriskjutning med alla tre kanonerna.

Till mångas förtjusning håller det fina vädret i sig och idag, söndag, säger väderprognosen 2-5 m/s och något avtagande de närmaste två dygna. Tyvärr gynnar det fina vädret även annan verksamhet till sjöss. Vädersituationen är vanligtvis densamma som nu en bit in i juni, då monsunperioden börjar.

Vissa delar av besättningen har, till sin fasa, konstaterat att vårt operationsområde sträcker sig söder om ekvatorn med allt vad det innebär... "BÄVA!"

Idag såg vi för första gången några späckhuggare i fartygets närhet och sedan länge har vi sett delfiner och flygfisk, dock har ännu inte någon flygfisk hamnat på däck.

Det var allt för denna gång.

GMY

Läs senaste resebrevet på sidan 43

Jocke Svensson
EUNAVFOR HSwMS Carlskrona

Helikopterlandning.
Foto Joakim Svensson

Bild 6 Lugn vilar sjön... Foto Joakim Svensson

Styrkechefsbytsceremoni.
Foto Joakim Svensson

Skeppsbyggeri vid Samsvik

Inledning

Jag bor på en gård som heter Samsvik. Den ligger söder om Västervik vid Verkebacksviken. Enligt många personer och en del litteratur jag läst, ska det under Gustav Vasas tid byggts krigsfartyg på Samsvik. Eftersom gårdens historia intresserar mig, har jag valt att söka information om detta, mest via tryckt material och därefter nedan sammanfattat den information, jag funnit.

Om skeppsbyggeri vid Samsvik och Västerviks barken

År 1552 högs virke i Tjust till ett fartyg under ledning av skeppare Tord Bagge. Tillfällig varvsplats sattes upp vid gården Samsvik beläget cirka 1 mil söder om Västervik på norra sidan av Verkebacksviken. Bygget av örlogsfartyget Västerviks barken skedde under åren 1553-1554 under ledning av skeppare Olof Ålenning.

Att nybyggen av fartyg sattes upp på olika tillfälliga platser berodde på tillgången av ekvirke, vilket också framgår av brev från Gustav Vasa, där han bl.a. skriver ”synes vara bäst och lägligast, att man låter sätta upp det där nere som skogen är eller söka upp en lämplig plats, där sågen står eller annorstädes, där näst omkring som skog är nog och skepp kunna flyta ut”. Tackling och övrig utrustning av det nybyggda fartyget skedde inte vid Samsvik, utan fartyget fördes till någon skeppsgård eller kronovarv, i detta fall troligen Stegeholm, där fartyget färdigställdes 1555. Det tillfälliga varvet sysselsatte många personer och krävde också mycket för dess försörjning. I brev till ståthållaren Birger Nilsson 1553 skriver Gustav Vasa, ”att de tjustbor, som bo vid kusten ska förskonas från dagsverken vid Åtvidaberg för att istället forsla skeppsvirke”. Ett annat brev samma år säger, att man ska ”vare the skipzbyggere vdi

Samsvijk förforderlighe medh fetalie och annen deel the till then skipz bygning behöffe”. Efter byggandet av Västerviks barken upprättades en ny tillfällig varvsplats på södra sidan av Verkebacksviken vid Långvik.

Barken var ett medelstort örlogsfartyg, som hade tre master med fock, stor- och latinsegel. Det är också ett tämligen smalt fartyg och var en god seglare, vilket gjorde det väl lämpat som konvojerande fartyg. Övriga uppdrag, som fartygstypen var lämpad för, är spanings-, patrullrapport- och blockadtjänst. Beväpningen var också ganska stark och varierade mellan åren, beroende på fartygets olika militära uppdrag. Av inventarielistorna framgår, att Västerviks barken 1555 hade 46 artilleripjäser. Av dessa var 7 tunga artilleripjäser, resten var lätta. De sju tunga artilleripjäserna bestod av en fältslanga och sex ½-slangor. Nämnas kan, att eldrörets längd på en fältslanga var 14 fot och på en ½-slanga 12 fot. Då det fanns en så stor artilleripjäsa som en fältslanga, tyder det på, att fartyget haft en stävpjäsa placerad i fartygets mittlinje. Enligt inventarielistorna 1560 uppgick de tunga artilleripjäserna till 3 stycken och de lätta till 35 stycken. Även antalet besättningsmän varierade mellan åren. Enligt inventeringslistorna 1560 var antalet båtsmän 48 och antalet knektar 30.

Västerviks barken ansågs vara ett ”gott skepp” och var i ständig användning i nästan tjugo år. Det deltog bl.a. i Nordiska sjuårskriget, som började 1563. Danmark försökte tvinga Erik XIV till krigsförklaring genom att försöka hindra fartyg, som medförde förnödenheter och proviant, att ta sig till och från Sverige.

Den 24 maj 1563 lät därför Erik XIV en eskader under Jakob Bagges befäl avsegla. Ändamålet var bl.a. att ”därmed försöka, vad de danskes

skeppsflotta ville företaga, när de i sjön möttes åt.” Eskadern bestod av 12 krigsskepp och Västerviks barken ingick häri. Jakob Bagges amiralskepp var Elefanten. Sju handelsfartyg anslöt sig också för att få skydd från krigsskeppen.

Den 30 maj på eftermiddagen fick den svenska eskadern syn på de danska skeppen utanför Rønne på Bornholm. Befålet fördes av Jakob Brockenhuus och antalet krigsskepp var 8-11 stycken. I krigskeppens följe fanns 70 handelsfartyg. Alla dessa fartyg måste ha utgjort en fantastisk syn. Trots danskarnas färre antal krigsskepp seglade Jakob Brockenhuus med sitt amiralskepp Herkules jämte skeppen Hektor och Hjorten mot den svenska flottan och öppnade eld. Bagge besvarade elden och redan för tredje svenska skottet gick stormasten på det danska amiralskeppet överbord. Flera danska fartyg skyndade till hjälp och striden pågick häftigt i cirka fyra timmar, varefter danskarna gav sig på flykt. I svenskarnas händer föll Herkules, Hektor och Hjorten och med dem Brockenhuus själv och cirka 600 man.

Västerviks barken tjänstgjorde ytterligare cirka 10 år och bortskänktes 1574. Enligt uppgift förliste senare fartyget.

Avslutning

Byggandet av Västerviks barken var en liten del i ett stort medvetet uppbyggande av Sveriges krigsmakt. Redan som riksföreståndare (1521-1523) hade Gustav Vasa 1522 förvärvat ett tiotal skepp med utrustning och bemanning från Lübeck. Dessa sjöstridskrafter var en nödvändighet för att fördriva Kristian II:s styrkor ur Sverige. Satsningen innebar en stor omkastning av styrkeförhållandena till sjöss och blev av stor betydelse för krigets förlopp. När Gustav Vasa tillträtt som kung

(1523-1560), började den kungliga centralmakten bygga upp en militär-makt efter moderna principer. Under en lång period tillbaka hade Sverige till sjöss varit den klart underlägsna parten medan de stridande parterna varit mer jämbördiga i fråga om landstridskrafter. Det är också först under Gustav Vasas tid, som en klar skillnad kan göras mellan fartyg för militärt bruk och för handels- och transportändamål. Under de två första årtiondena av Gustav Vasas regering skedde upprustningen genom värvade utländska knektar och segelfartyg. På 1540-talet började byggandet av fartyg i Sverige att öka väsentligt. Samtidigt förbättrades borgarna. Denna stora expansion under Gustav Vasa senare regeringstid gjorde det möjligt för örlogsflottan att agera med stor framgång under 1560-talets krig.

Västerviksarken

Det är intressant att se, hur man genom att undersöka historien om skeppsbyggeriet på Samsvik leds in på hur svenska flottan faktiskt byggdes upp under Gustav Vasas tid och hur detta påverkade, hur Sverige skulle se ut.

Claes Ingemarsson

Litteraturhänvisning.

Garpenby, Sune, Skeppsbyggeriet i Västervik, Tjustbygden nr 24 1967.
 Glete, Jan, Svenska Örlogsfartyg 1521-1560. Forum Navale nr 30 och 31 Sjöhistoriska Samfundet 1976 och 1977.
 Gustav Vasas registratur 1553 24/1 och 7/6.
 Rossander, Olof, Svenska flottans fartyg 1560-1565, stencil 1968, Historiska Institutionen, Stockholms Universitet.
 Tidander, L.G.T., Nordiska Sjuårskrigets Historia. Västervik 1892.
 Zettersten, Axel, Svenska Flottans Historia 1522-1634, Stockholm 1890.

Se karta på nästa sida

Den av Gustav Vasa från Lübeck köpta flottan anländer till Slätbaken och Söderköping den 7 juni 1522.
 Efter en målning av Jacob Hägg

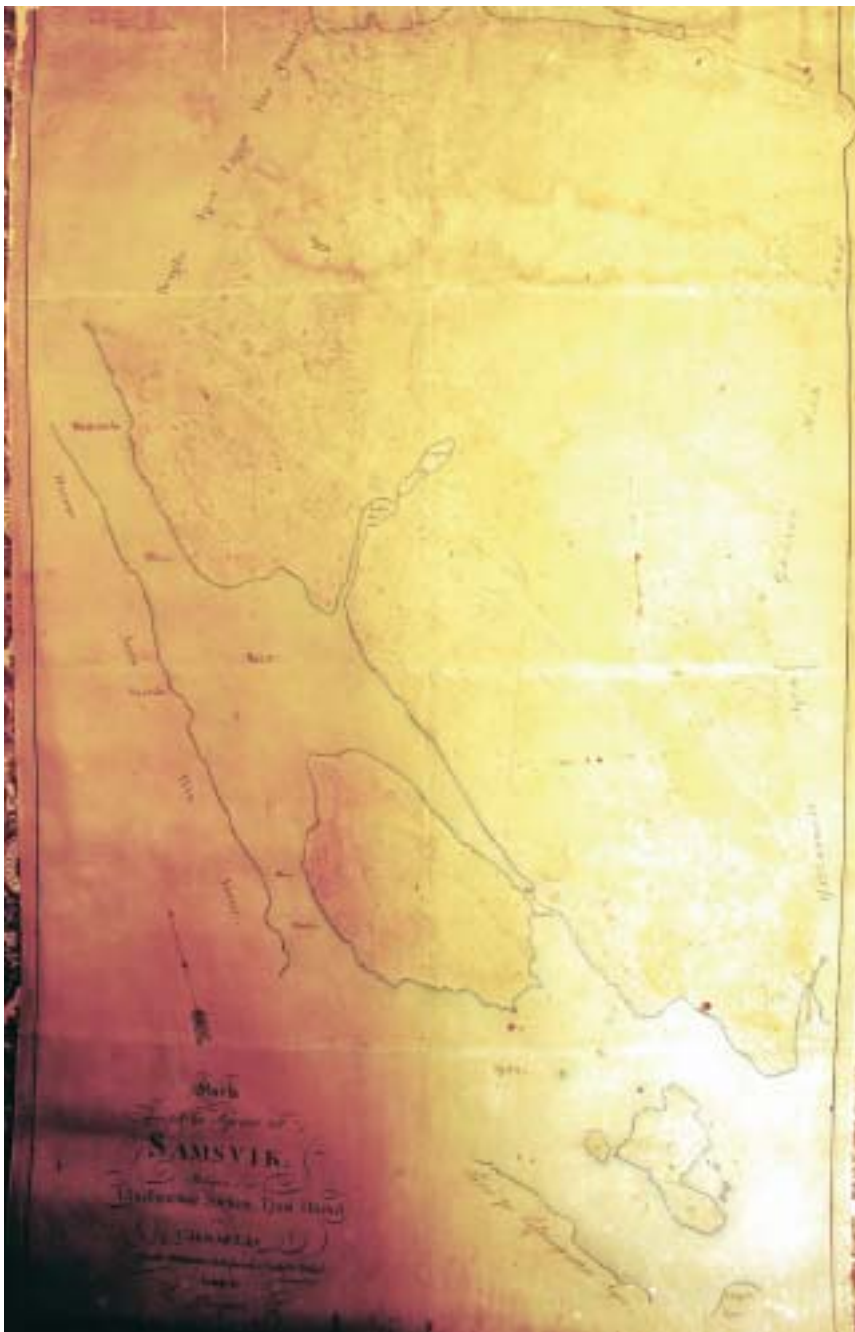

Karta över Samsviks gård

Som komplement till artikeln om "Västerviks barken" har Markus Nord har fotograferat en karta över Samsviks Gård. Platsen där Barken byggdes, har vi inte lyckats få fram, då landskapet har förändrats sedan byggnadsåret 1553. Även på kartan från 1826 har mycket ändrats, med hänsyn bl.a. till landhöjningen. Förklaring till kartan: Snett ovanför ordet "SALT", ligger en långsmal vik, med namnen Ströms Glo och ovanför Långvarp Glo. Glo, är en grund vik, som håller på att växa igen och därmed försvinna så småningom. Vikarna var förmodligen större på 1550-talet. En teori kan vara, att Barken byggdes någonstans vid Långvarps Glo och därefter varpades ut till öppet vatten. Där av namnet Långvarps Glo? I högra nedre hörnet ligger en udde, som he-

ter "Långviks Ägor". Här byggdes också ett fartyg åren 1558-59, med namnet Västerviks Skutan eller Västerviks Skeppet (stavingen var nog annorlunda). Vidare byggdes vid Stegeborgs Slott 2 "Håpar", kallades för Gamla resp. Nya Stegeborgs Håpen år 1554. Tidigare så höggs virke till en "Holk" i Västervikstrakten åren 1547-48, byggdes på en tillfällig varvsplats (vet ej var) under ledning av Skeppare Tord Bagge. Västerviks Holken var namnet på detta skepp. Mellan åren 1548 till 1558-59 byggdes alltså dessa fartyg i området av Västervik: Västerviks Holken, Gamla och Nya Stegeborgs Håpen, Västerviks Barken, Västerviks Skeppet (skutan). Imponerande kan man säga.

Källa: Forum Navale, nr 31

Traditionsenlig förstamajrevelj i Karlskrona för 171:a gången

Den 1 maj 1840 kl 0400 gick Sjöartilleriregementets musikkår i Karlskrona revelj för första gången. Sedan dess har traditionen levt vidare och under de 171 år, som traditionen fortlevt, har reveljen ställts in, vad jag vet, endast tre gånger och alla gånger p.g.a. dåligt väder. En gång i nutid har Flygvapnets musikkår från Göteborg fått rycka in, när Karlskronakåren var på tjänsteresa i Bosnien.

Årets förstamajrevelj gynnades av fint väder och karlskronaborna mötte upp i stort antal. Första anhalt var utanför Föreningen Gamla Carlschronas klubblokal, där marschen Vittus Andersson av Åke Dohlin spelades. Marschen tillägnades föreningen på 1980-talet.

Så fortsatte marschen och nästa anhalt var Björkholmen, där byalaget bjöd på blåbärssoppa.

Här inträffade något märkligt. Under Andreas Hansons säkra ledning uruppfördes marschen "Björkholmsflickan", skriven av jazzviolinisten och tidigare karlskronabon Gunnar Lidberg, som tillägnat marschen såväl sin hustru Elsie, barnfödd på Björkholmen och Föreningen Gamla Carlschrona. Kompositören, bosatt i Stockholm, hade inte möjlighet delta, utan fick avlyssna uruppförandet via en mobiltelefon. Dottern Eva från Karlskrona överlämnade partituret till föreningen.

Så bar det vidare mot slutmålet Gröna Gången, där marinbaschefen Per Jenvald och Chefen 3.sjöstridsflottiljen Anders Olovsson tog emot. Här omvandlades musikkåren till musikkören, när man framförde

Drottninggatan och kasern Sparre passeras

Musikdirektör Andreas Hanson dirigerar marschen Björkholmsflickan

några vårsånger. Den månghövdade publiken, som följt musikkåren genom Karlskrona bjöds på kaffe och bulle och alla var på ett strålande humör. Man kunde i publiken också se många f.d. karlskronabor, som tagit tillfället i akt att besöka sin gamla hemstad just för att fira denna verkligt gamla karlskronatradition.

Olle Melin

På väg upp till Gröna Gången och marinbaschefen

Foto: Olle Melin

Marinbaschefen Per Jenvald talar till musikkåren

Gunnar Lidberg

Marinens musikkör

Notholmen

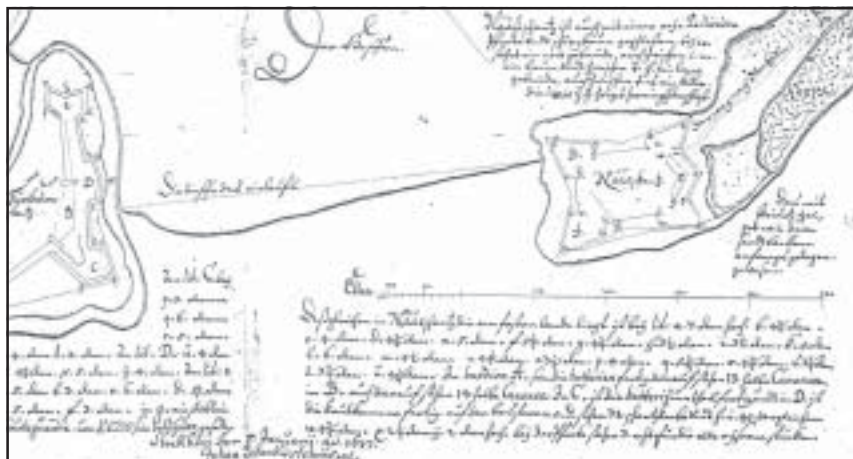
N 59° 3.245', E 17° 40.988'

FM Södertäljes pärla

Notholmen på koordinaterna N 59° 3.245', E 17° 40.988' är i dag basen för verksamheten för Flottans män i Södertälje. Sedan 1946 har vi kunnat mötas i en härlig skärgårdsmiljö och även haft förmånen att kunna bjuda in kamrater från andra föreningar. Vad som kanske inte helt klart är, att området kring Notholmen har en historia som varit av största vikt åt försvaret av Stockholm.

Redan Gustaf II Adolf tog de första initiativen till att sätta upp försvarsanordningar för att säkra bakvägen in till huvudstaden. Då ryktet kom år 1623, att Sigismund satt samman en här i Danzig för att anfalla Sverige, sattes försvar upp i skärgården. Tre skansar sattes upp kring Mörkö, två för att säkra inloppet vid nuvarande Skanssundet och den tredje vid Pålundet.

År 1650 brann Södertälje ned och änkedrottning Maria Eleonora besökte området kring nuvarande Skanssundet. Tillsammans med riksråd och byggmästare föreslogs en fästning som försvar för huvudstaden. Dock utfördes ingen befästning, men i samband med Karl X Gustafs krig mot danskarna, våren 1657, fick Södermanlands landshövding order att i hast och med allvar bygga skansar i samma område. Vid krigsutbrottet mot Danmark 1675 fick Erik Dahlberg order att bege sig till Hörningsholm för att inspektera skansarna. Han fann dem djupt förfallna och rapporterar om ”den tredje och mycket farlige aveny till Stockholm” som löper från Hörningsholm och in mot Södertälje”. Han rapporterade vidare, att djupet kring Igelstaviken, söder om Södertälje är så djupt, att en örlogsflotta kan embarcera, landsätta runt 1000 man, som utan motstånd kan marschera mot Stockholm. Trots att arbetet tog

Karta från 1677 med ett förslag hur skansarna ska byggas samt även rapport från inspektionen 1675

fart. inspekterades skansarna 1677 och man fann dem åter i allt annat än dugliga försvarsverk. Dock tog

lyckligtvis den danska flottan sig inte norr om Småland. Under åren fram till 1902 förföll

Situationskarta över skansarna i nuvarande Skanssundet, ca 1725-1750. Nuvarande Notholmen benämns som Kalckholmen

skansarna och återbyggdes till visst skick återupprepade gånger. Planer gjordes på olika förslag. Men då likasom nu var försvarsresurserna begränsade i fredstid. Det kan även nämnas, att 1719 landsteg ryssarna i Egelsvik, söder om Notholmen. Innan detta övergav svensk trupp skansarna, varpå ryssarna tog sig norrut mot Södertälje, brände ner delar av staden och brände även upp gårdar på Mörko samt skansarna på sitt återtag. Notholmen under namn av Klacksholmen förde en anonym tillvaro från 1677 fram till 1901, då en tändstation etablerades en tändstation för minförsvaret i Skansundet. Notholmen hade med hjälp av landhöjning kontakt med land och Skansholmen.

1902 i samband med Kustartilleriets bildande fick området kring Skansholmen slutligen det försvar, som diskuterats och man försökt bygga sedan 1623. Skansholmen och Notholmen förklarades enligt generalorder som befästningsområde. På Notholmen bedrevs sedan verksamhet fram till 1927, då befästningen enligt beslut i 1925 års riksdag lades ned. 1946 sökte Flottans män i Södertälje en ö i Saltsjön för sin verksamhet och en möjlighet att arrendera del av Radön dök upp, men avlogs, då arrendet på 200 kronor per år ansågs för högt. Då Kustartilleriet avslog föreningens begäran om att arrendera Notholmen gav generalsekreteraren i Flottans män, kommandörkapten Harald Schulze, föreningen rådet att vända sig till marinledningen. Detta gav ett positivt utslag och vid ett möte den 20:e augusti togs beslutet, att arrendera Notholmen. Då kommandörkapten Harald Schulze 1947 anmodade föreningen att sända en skrivelse till konungen att få köpa Notholmen för föreningens ändamål, sattes bollen i rullning, vilket resulterar i ett erbjudande att köpa ön för 8200 kronor. I februari 1948 presenterades ett köpekontrakt, vilket resulterar i ett övertagande av ön den 1 augusti. För att klara detta tog föreningen ett lån på 8000 kronor. Från att varit en befästning, så övergick Notholmen att bli föreningens

egen holme, ett resultat av nio beslutsamma herrars vilja att den 22 mars 1945 starta FM Södertälje.

Den 15 augusti 1945 kom ett första besök från huvudföreningen i Stockholm och FM Nynäshamn med S/S AGA och två fiskebåtar. Då som nu är det med stor glädje, som vi välkomnar er kamrater från Flottans Män.

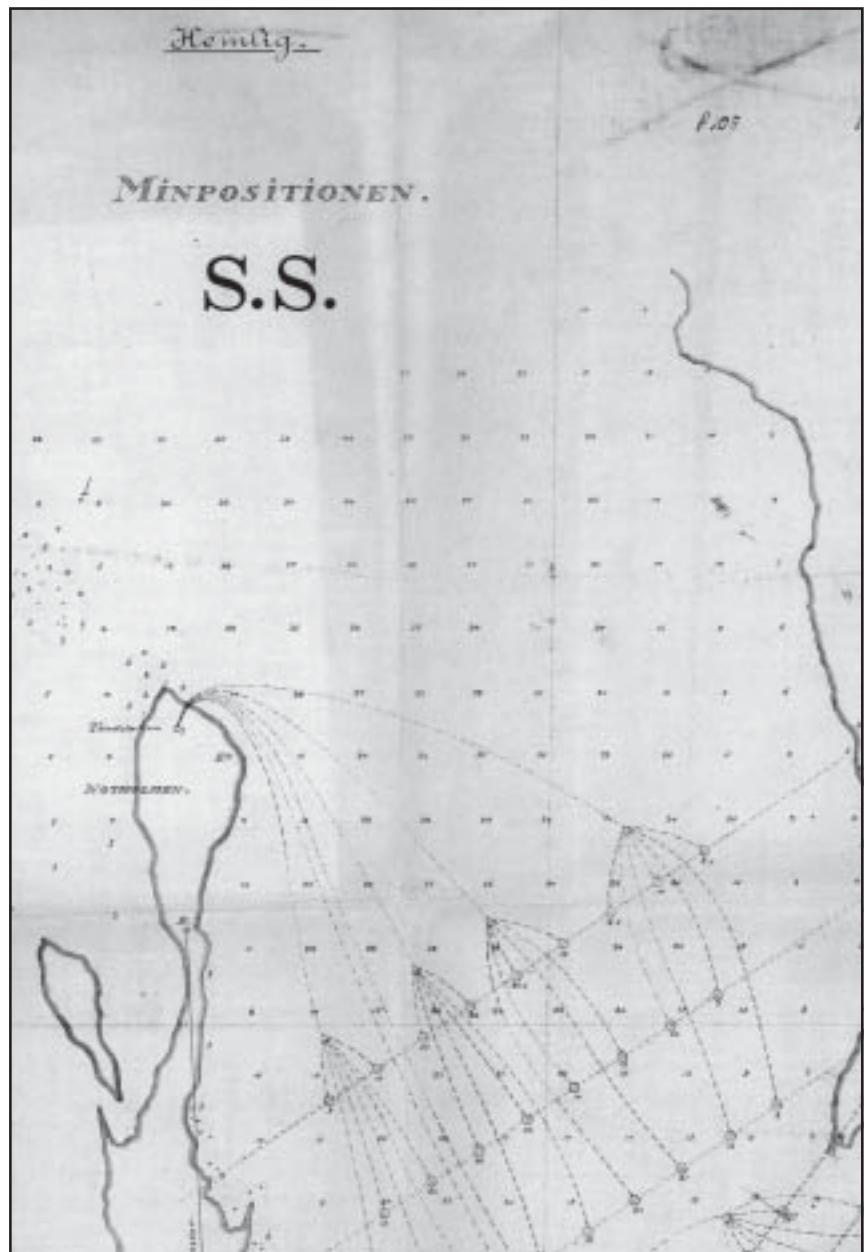
Kvar på Notholmen finns idag tändstationen, som är kök. Toaletten hyser ett boende med oöverträffad utsikt och arresten hyser även den ett rum, som står till föreningen förfogande. På dåvarande förråd för minor, slutstycken och ammunition står idag vår klubbstuga. Totalt finns

nu nio rum med totalt 27 bäddar och vi har båtplatser för ett femtontal båtar. Vi även erbjuder mulltoaletter med god standard och i år är planen att möjliggöra en varmdusch.

Funderar du på att bo och besöka oss i en historisk och härlig miljö i sommar, titta in på www.notholmen.eu för vidare information. Årets kalenderium för större aktiviteter är: Sillfrukost 19/6, Midsommarfirande på Notholmen 26/6 och Kräftskiva 14/8.

Känn dig välkommen!

FM Södertälje

Kartutkast från 1911 över försvaret kring Hörningsholm

Jag söker gamla lumparkompisar från HMS Småland 1976-77

Jag gjorde min värnplikt på HMS Småland 1976-77 och vill nu gärna ha kontakt med lika-sinnade.

Kanske någon av tidningens läsare kan ha en aktuell besättningslista?

Hör gärna av er till:

Lars Rödin
Sliparevägen 6 D
235 45 STAFFANSTORP
046-253243
070-1907673

Sverige behöver 2-3 fregatter

För att skapa trovärdighet för våra ambitioner att dels ta vårt ansvar i internationella åtaganden och dels övervaka den kommande gasledningen i Östersjön och kontinuerligt bevaka vår ekonomiska zon, krävs ett tonnage, som medger uthållighet till sjöss.

Det behövs en fartygstyp, som har större aktionsradie och kan stanna till sjöss under längre perioder och som på ett säkert sätt kan ta emot även tyngre helikoptrar. Marin-historiskt sett har fartygstypen Fregatt funnits tidigare. Ett eskortfartyg med stark beväpning och sofistikerad sonarutrustning, men har då ofta utgjorts av nedgraderade jagare, som i slutet av sin marina tjänstgöring fått bli eskortfartyg, vilket inte alltid var en idealisk lösning. Den här satsningen är inriktad på att höja beredskapen på eskortsidan och fartygen specialbyggs för detta ändamål.

Dessa nya eskortfartyg skulle vara så kraftigt beväpnade, att de inte själva riskerade att bli kapade av terrorister och skulle ha ett ordentligt tilltaget däck för helikoptermottagning. De skulle ha fartresurser, som

översteg minfartyget Carlskrona och i internationella sammanhang kunna utgöra samordningsfartyg.

”Inte fråga om en upp-rustning utan en anpassning”

Detta är inte fråga om en upprustning utan en anpassning till den internationella situationen i vårt närområde. Vi kan inte allt framgent överlåta bevakningen av den blivande gasledningen på svenskt vatten till ryska marina förband och vi kan inte heller låta våra grannländer ta ansvar för att utgöra en stabiliserande faktor i Östersjön. Norge och Danmark har t.ex. flera fartyg av den här klassen. Erfarenheten visar också, att när den svenska marina närheten tunnats ut, så sker det saker i vår havsmiljö, som vi som medborgare inte accepterar.

De svenska fregatterna skulle ha ett displacement av 2000 – 2400 ton och ha resurser att även operera i ismiljö. Ett av dessa fartyg skulle kunna göra internationell tjänst. Ett av fartygen skulle på ett uthålligt och

trovärdigt sätt kontinuerligt bevaka gasledningen på svenskt vatten och ett fartyg skulle kunna hållas i materialreserv och underhållas.

Fartygen skulle också kunna användas vid större fartygskatastrofer i vår närhet, lokalisera och bärga okända föremål på havets botten och för omvärlden visa, att vi även utan medlemskap i t.ex. NATO är beredda att ta vårt ansvar för säkerheten i vår del av världen. Det är ganska välkänt, att flera stater varit tveksamma till våra ambitioner i det avseendet.

Göran Kimell

goran@kimell.se

Danska fregatten Absalon

Jagaren som sjönk två gånger

Någon gång i början på 1960-talet pågår artilleriskjutning i Hanöbukten från jagarna *Hal-land*, *Småland* och *Östergötland*. Målet är den 1958 uttrangerade jagaren *Göteborg* och i övningsområdet finns också flottans bogserbåtar beredda att ta jagaren på släp efter avslutad skjutning. Stora pumpar finns ombord för att hålla målet flytande hem till örlogshamnen.

I övningsområdet finns också kustjagaren *Munin* som säkerhetsfartyg och det är från henne, som bilderna är tagna.

Men man skjuter för bra och snart inser man, att den gamla jagaren inte går att rädda. *Göteborg* är dock seg och till slut måste man med *Munins* luftvärnskanoner ge henne nådastöten. Hon går till botten cirka 15 distansminuter rakt söder om Ronneby.

Det är dock inte första gången fartyget gick till botten. Jagaren *Göteborg* var ett av de tre fartyg, som sjönk på Hårsfjärden den 17 september 1941 efter en explosion. De övriga fartygen var jagarna *Klas Horn* och *Klas Uggle*.

Vid olyckan, som det aldrig bringats klarhet i, omkom 33 man ur besättningarna och Hårsfjärdsolyckan är tillsammans med minsprängningen av ubåten *Ulven* de allvarligaste olyckorna, som drabbade flottan under andra världskriget. Armasjärviolyckan i Lappland krävde fler dödsoffer och blev den svenska krigsmaktens största tragedi under kriget.

Efter ett och ett halvt års utredande av olyckan på Hårsfjärden drog fältskyddsrätten slutsatsen, att olyckan orsakats av sabotage.

Man skriver:

Övervägande sannolikhet talar för att den (olyckan) orsakats genom uppsåtlig skadegörelse, vars förövare dock inte kunnat anträffas.

Jagarna *Klas Horn* och *Göteborg* bärgades och istandsattes och under 1943 var de till sjöss igen i den s.k. neutralitetsvakten.

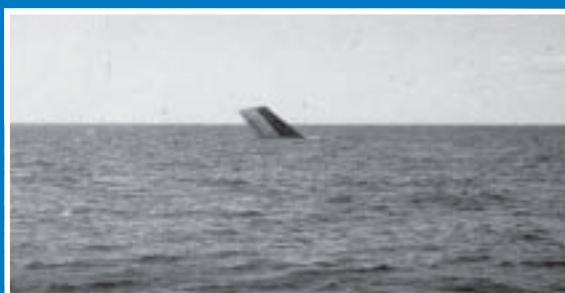
Jagaren *Göteborg* sjösattes på Götaverken i Göteborg den 14 oktober 1935 som den första i en serie av tio s.k. stadsjagare. Fartyget var 95 meter långt och deplacerade 1240 ton. Ångturbinerna på 32 000 hästkrafter gav en fart på 39,6 knop, vilket innebar, att *Göteborg* var ett av världens snabbaste örlogsfartyg för sin tid.

Där *Göteborg* slutligen sjönk, fanns till för ett femton-tal år sedan en av Östersjöns få vrakutprickningar. Den kom till för att i första hand varna trålfiskarna. Utprickningen är numera indragen.

Foto: Bengt Jonsson,

(Bengt var maskinbefäl på *Munin* vid skjuttillfället)

Olle Melin

Korvetten Frejas sextett

Flottans musikkår i Karlskrona var från mitten av 1800-talet fram till 1957 tillsammans med Svea Livgardes musikkår landets största. För musikkåren i Karlskrona gällde det, att utöver musicerandet i land även hålla sjögående sextetter eller oktetter till fartygen, dels på långresor och dels på flaggskeppet i Kustflottan. På Kustflottans flaggskepp svarade man dessutom för expeditionstjänsten.

Några exempel på sjögående ensembler under 1800-talet är fregatten Eugenie sextett 1851-53, Linjeskeppet Karl XIV sextett 1868, fregatten Vanadis oktett 1872-73, sextetter 1878 och 1883.

På bilden ser vi korvetten Frejas sextett kommenderad från Flottans musikkår under långresan 1889-1890. Befälhavare var flaggmaskinist F A Pettersson, som syns längst till vänster på bilden samt musikerna G A Bengtsson tenorbasun, C H Jonasson althorn, C A Olsson esskornett, F Gadd B-kornett, V Asp tenorhorn och H Gummesson bastuba. I den här sextetten ingick ingen trumslagare, vilket var det normala, att så gjorde. Eftersom denne i regel inte hade skrivna stämmor, räknades han inte in i numerären

Sextettens sammansättning var klassisk och byggdes upp kring de typiskt svenska instrumenten esskornett och tenor(ventil)basun. Tyvärr togs dessa instrument i samband med omorganisationen av militärmusiken 1957, men de förekommer fortfarande i de flesta av landets mässingssextetter.

Oktetten bestod ursprungligen av nio man (åtta + trumslagare). Flöjt, två B-klarinetter, esskornett, althorn, tenorhorn, tenorbasun och bastuba utgjorde sättningen. Så småningom lade man till en trumpet, vilket möjliggjorde för oktetten att bättre spela marscher med tanke på de signaler som ofta ligger i arrangemangen.

Tuban på kortet är en liten F-tuba, som lite vanvärdigt brukar kallas skomakarbas (inte örlogsbas!)

Olle Melin

Foto från Marinens Musikkår

Märkligt bygge på Örlogsvarvet i Karlskrona

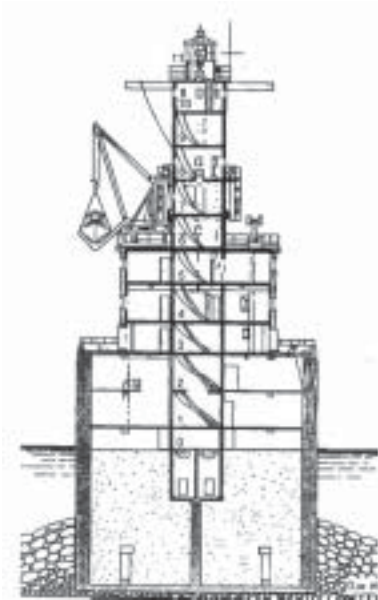
Det är 1950 och i Oscarsdockan inne på Örlogsvarvet i Karlskrona pågår ett för varvet märkligt bygge. Det är den nya fyrkassunen för Ölands södra grund, som är under byggnad. Året efter togs fyren i bruk efter att ha bogserats från Karlskrona och placerats vid grundet cirka 12 distansminuter söder om Ölands södra udde. I genomskärning ser fyren ut som på bilden. För att få den på plats fylldes fyrens nedre del med sand, samtidigt som ett stenlager lades runt om fyren.

Fyrtornet är 35,2 meter högt och själva fyren har en höjd över vattenytan av 33,2 meter. Lysvidden är 21,5 distansminuter.

Fyren varnar för Ölands södra grund, men har också en viktig roll i det trafikregleringssystem, som gäller i området. Nordgående trafik sakpassera öster om fyren och sydgående väster om.

Fyren avbemannades på 1970-talet

På senare tid har fyren blivit känd som förvisningsort för en tjänsteman i Sjöfartsverket. Hit kom han,

Fyren Ölands södra grund

efter att ha avslöjat brister på sjökortet i samband med den sovjetiska tankern *Thetis* grundstötning vid infarten till Södertälje kanal i början av 1980-talet med omfattande skador som följde.

När fyrtornet var på plats, drogs ett av landets många fyrskepp in, nämligen Ölands södra rev.

Fyrskeppet kom på plats och efter placeringen söder om Öland, kom fyrskeppet att få nya placeringar, nämligen Hävringe 1952-1967 och Fladen 1968-1969.

I dag finns inga fyrskepp i tjänst längs Sveriges långa kust. Det gamla fyrskeppet från Ölands södra rev är dock bevarat som museifartyg vid Maritiman i Göteborg.

Olle Melin

Fyrskepp nr 29 Ölandsrev

Kassunbygget i Oscarsdockan på Örlogsvarvet

Ölands södra grund

Fartyget som inte tålde fukt /Vougt)

Det är fredagen den 15 november 1946 och vid dåvarande Örlogsvarvet i Karlskrona samlas gräddan av dåtidens marina celebriteter tillsammans med stadsråden Per-Edvin Sköld (jordbruksminister) och Allan Vougt (försvarsminister), rikets överbefälhavare Helge Jung, hedersgästen Prins Wilhelm, Blekinges landshövding Erik Lindberg och många andra.

Man var samlade i Karlskrona för att delta vid sjösättningen av Örlogsvarvets hittills största nybygge, jagaren *HMS Uppland*. Ett annat skäl till samlingen var, att dagen innan hade Kungl Örlogsmannasällskapet högtidlighållit sitt 175-årsjubileum i Karlskrona.

Det var försvarsministern, statrådet Allan Vougt, som fått uppdraget att namnge nybygget.

Förberedelserna var minutiösa. Bl.a. hade man på stapelbädden smort in cirka ett ton såpa och det var mycket med dåtidens såpbrist.

Klart för sjösättning - trodde man

Försvarsminister Allan Vougt förrättar namngivning under överinseende av CM Helge Strömbäck

Allan Vougt

Många husmödrar hade säkert fällt tårar, om de vetat detta.

Flottans Musikkår under ledning av John Skoglöf spelade, flaggvakt och hederskompani var noggrant tränade och ombord på Kustflottans fartyg i Karlskrona mannades relingar.

Stadsrådet Vougt sade vid namngivningen:

Enligt konungens beslut skall denna jagare heta Uppland. Må lycka och välgång följa den i dess för fosterlandet så viktiga värv.

Samtidigt som fartyget sattes i rörelse utbringades ett fyrfaldigt leve för konungen följt av Kungssången.

Men vad händer? Jo, fartyget stannar, när cirka 2/3 av skrovet passerat porten i varvets stora verkstadsbyggnad.

Fram med bogserbåtar, men detta hjälper föga. Så lite slokörade lämnade gästerna platsen och ett ihärdigt arbete tog vid för att försöka få fartyget i sjön.

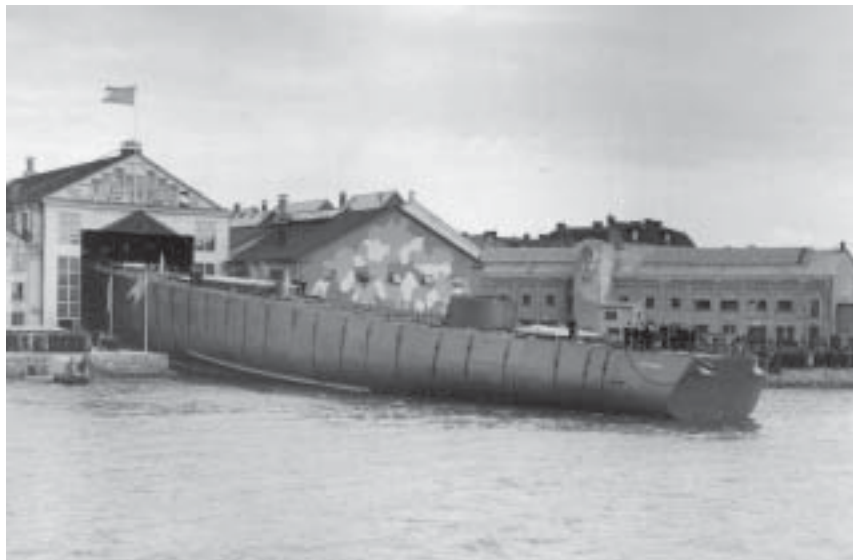
Först på söndagen lyckades man med hjälp av domkrafter och jagarna Sundsvall och Hälsingborg få loss den nya jagaren och bogsera henne till Utrustningskajen för vidare arbete,

Detta var dock inte första gången ett örlogsfartyg fastnade på stapelbädden. När pansarskeppet Dristigheten skulle sjösättas vid Lindholmens varv i Göteborg år 1900, inträffade samma malör.

Nåväl, rubriken då. Jo pillemausarna i Karlskrona var inte sena med att påpeka, att fartyget inte tålde Fokt. (Så uttalas såväl fukt som Vougt på äkta karlskronitiska).

Olle Melin

Foto från Karlskronavarvets arkiv. Scannade bilder från Blekinge Läns Tidning 16 och 18 november 1946.

Hit men inte längre

Uppland har dragits loss av jagarna Sundsvall och Hälsingborg jämte några bogserbåtar

Jagaren Uppland

Tidskriften Utkiken läggs ned

Jag har sedan ett antal år haft ett fruktbarande samarbete med Torbjörn Dalnäs, redaktör för tidskriften Utkiken, som tidigare getts ut av Sjömansservice, som var ett fristående organ för ombordanställda i den svenska handelsflottan. Sedan något år ingår Sjömansservice i myndigheten Sjöfartsverket.

Nu har dråpslaget för tidskriften kommit. Denna ypperliga och mycket uppskattade produkt kommer fortsättningsvis att utgöra några sidor i Sjöfartsverkets personaltidning Sjörapporten, som också är en mycket bra publikation, men som vänder sig till en helt annan läsekrets.

Torbjörn är inte endast redaktör för Utkiken. Han är också en ypperlig skribent, vars artiklar fånglar läsaren på ett strålande sätt.

Reaktionerna på Sjöfartsverkets beslut framgår med all önskvärd tydlighet i nummer 1 av tidskriften för i år. Lovorden haglar över Torbjörn och kritiken mot verket är kompakt.

I juni kommer nummer 2-2010 och sedan är det slut. Men Torbjörn har lovat, att ett stort antal av alla hans artiklar genom åren ska sammanfattas i en bok. På denna väntar jag med spänning.

Olle Melin

Trots beslutet ser jag ändå fram mot Torbjörns artiklar i Sjörapporten, men jag tror, att de inte får samma volym som i Utkiken.

EN LYSANDE FÖRTÖJNING! TÅL DET MESTA!

Haajoo

Varuvägen 32, 125 30 Älvsjö
08-530 327 00 • www.haajoo.se

Några historiska nedslag,

Vasa, Blasieholmen och Örlogshemmet

För nu drygt 100 år sedan inrättades Drottning Victorias Örlogshem i Stockholm, för att de flottans sjömän, som efter värnplik- tens slutliga införande 1901 skulle ha någonstans att gå för att koppla av utanför militärt område och slippa nöja sig med stadens dyra och billiga nöjen. Örlogshemmet installerade sig efter nära fyrtio år i Teatergatan 3 på tomten Käpplingeholmen 5 på Blasieholmen och hamnade på en plats med goda anor.

För 700 år sedan låg stranden mitt under huset. Vid en liten utgrävning har man stött på rester av en kaj under huset och det ska ligga rester efter ett fartyg i närheten också. Det var flera hundra meter till fastlandet vid Kungliga Operan och Kungliga Biblioteket.

Några hundra år senare hade avståndet minskat och Blasieholmens norra udde låg någonstans i höjd med Karl XII-statyn med den smala Näckströmmen, som skilde holmen från Kungsträdgården. Här hade svenskar en del duster med tyskar och danskar före Gustaf Vasa-tiden.

Käpplingen eller Käpplingeholmen var då holmens namn. En dust inträffade mot slutet av slaget vid Brunkeberg, då svenskarna ska ha saboterat bron, så att många danskar på flykt till sina skepp vid holmen drunknade. Den svenska flottans bas låg nedanför slottet i Logården, till dess det kanske blev för skräpigt, så Skeppsgården flyttades från mitten av 1500-talet till Blasieholmens, dåvarande Skeppsholmen, norra sida, så att den inte märktes så mycket från slottet.

Här byggdes de följande hundra åren en del av flottans skepp såsom regalskeppet Vasa på 1600-talet. Det berättas, att Vasa på sin jungfrutur skulle ansluta till en framskjuten basering vid Älvsnabben för att möta ett befarat angrepp från spanska flottan. Var de tre skotska invandrar- na Clerck inblandade i Vasas byggnation efter holländsk modell? En av dem var skeppsbyggmästare och en var tacklingsentreprenör vid Skeppsgården omkring den tiden. Alla tre blev med tiden holmamiral på nuvarande Skeppsholmen. Ett antal skepp tillkom också i numerären av

de kring 40, som vid Vasatiden utgjorde kärnan i flottan som bidrag från svenska städer. Vasas samtida, pinassen Kalmar Nyckel om 141 fots längd över allt byggd 1925 i Holland, deltog i det polska kriget under 1620-talet och kanske också senare i trettioåriga kriget. Stockholm bidrog vid den tiden med fyra sådana så kallade defensions skepp för omväxlande handels- och örlogsbruk och Göteborg med två. Kalmarskeppet gjorde de fyra första emigrantresorna med svenskar till Nya Sverige i Amerika med början 1638. En replik seglar med bas i området kring Fort Kristina och kanske kommer till Sverige någon gång. Votivskeppet i Tyresö kyrka utanför Stockholm visar troligen en liknande 1600-talspinass. Fartygsnamnet Vasa kom igen två gånger till i örlogsflottan, dels linjeskeppet Wasa byggt 1778 på Örlogsvarvet i Karlskrona av Fredrik Henrik af Chapman och dels pansarskeppet Wasa, som byggdes vid Finnboda varv i Stockholm och var aktivt tidigt under förra seklet.

Här bodde en tid Skärgårdsflottans och Sveaborgs kanske viktigas-

Drottningen som ung, "Ungvickan"

Vasa byggs

te idégivare karolinergeneralen Axel von Löwen på 1700-talet och drev ett sockerbruk. Det som var kvar av von Löwens och senare ägares anläggningar revs, då Stockholms Byggnadsförening förvärvade hela kvarteret och styckade den för att på en del av den bygga en teater och också anlägga Teatergatan. Teaterbyggnaden tog upp två av de nuvarande kvarteren där Örlogshemmet finns på Kärplingeholmen 5.

Teaterns arkitekt var Ernst Jacobsson som också har skapat Artilleriregementets anläggning vid Valhallavägen i Stockholm. Teatern hade upp emot 1500 platser, vilket synes vara svenskt rekord vid den tiden. Den hade flera tekniska nyheter för säkerhet och komfort. Bärande affärsidé var att bjuda god kvalitet och låga priser. Så Kungliga Dramatiska Teatern och Kungliga Operan fick tidvis en svår konkurrent om den stora scenpubliken. August Strindberg vann sin berömmelse i teaterlivet på Nya teatern i och med uppförandet av hans Mäster Olof 1881 på själva bröllopsdagen med Siri von Essen, som då gjorde den kvinnliga huvudrollen. 13 år efter invigningen 1875 bytte teatern ägare och kallades sedan Svenska teatern. Under större delen av 1890-talet fick teaterhuset tjäna som operascen, när Gustav III:s operahus på Gustaf

Entrén till Örlogshemmet

Adolfs torg revs och ersattes av det, som finns där nu. Kring sekelskiftet övertog sedan den blivande teaterkungen Alfred Ranft teatern och ledde den ända till dess den brann natten till 30 juni 1925. August Strindberg blev en av Svenska teaterns mest spelade författare med bland annat Mäster Olof, Gustav Vasa, Erik XIV, Ett drömspel och Dödsdansen. Han blickar ut nu ut över Mälaren som bronsstaty vid Alviks Strand i Bromma, med texten "Den unge Strindberg i Skärgården" på sockeln, skapad av vännen Carl Eldh 1909. Svenska teatern anses ha varit en god plantskola för artister och bland kända storheter kan nämnas Gösta Ekman och Inga Tidblad.

Örlogshemmets hus på Teatergatan 3 i kvarteret Kärplingeholmen 5 ritades av arkitekten Ernst Spolén, som bl.a. har inrett Gyllene salen och Karl XII-rummet i Stadshuset och stod färdigt 1928. Byggherre var upplänningen Axel Adling, som bland annat står bakom mer än 50 kvarter i Stockholm under tiden 1916-1942. Adling drev själv Hotell Atlantic på Teatergatan de första åren. Skyskrapor i Chicago stod modell till byggnadens struktur. Atlantic blev tidigt ett resandehotell med inte minst amerikansk publik och populära danskvällar. Bland artisterna märktes Ernst Rolf. Upplänningen Anders Sandrew övertog Atlantic 1933 som en del av sin tidiga fastig-

Ernst Spolén skapar

"Den unge Strindberg i Skärgården" av Carl Eldh 1909.

hets-, restaurang- och biografreläse. Mot slutet av 1930-talet kom Sandrew på kant med myndigheterna och Atlantic började gå sämre. En räddning kom då, när Försvarsmakten hyrde in sig i huset under kriget. Sandrewkoncernen drev senare Vasateatern under en tid. Drottning Victorias Örlogshem övertog fastigheten från Anders Sandrew den 1 juli 1943 och mer, främst om tiden fram till 100-årsdagen 2008, kan man läsa i Stiftelsens jubileumsskrift.

Stiftelsens höga beskyddare med Vasapåbrå från instiftaren drottning Victoria för hundra år sedan till nutida prinsessan Christina, fru Magnusson ger en god knytning till våra historiska nedslag.

Lennart Stenberg

Nyfiken sjöfarare från stockholmska Vasastan och Gustav Vasa folkskola.

Dramatisk örlogshistoria

1. Regalskeppet Vasas förlisning på Stockholms ström år 1628
2. Regalskeppet Kronans förlisning utanför Öland 1676
3. Galärerna som skulle inta Stockholm 1719
4. Sjöslaget på Föglöfjärden 1720
5. När ryssen togs till hjälp mot dansken 1743–1744
6. Gustav III:s stora sjökrig mot Ryssland 1788–1790
7. Varför föll inte Nordens Gibraltar 1854?
8. Den ryska Östersjöflottans undergång 1905
9. Sveriges sista utländska örlogsexpedition? Till Åland 1918
10. Den odödliga prinsen. Om den tyska kryssaren Prinz Eugens operationer under och efter det andra världskriget.
11. Sänktes en sovjetisk ubåt utanför Västervik 1942?
12. Den ensamma Drottningen. Om jakten på det tyska slagskeppet "Tirpitz" 1942-1944.
13. Torpederingen av passagerarfartyget Hansa 1944. Pris: 385 kr.

Från Hogland till Svensksund

Om drabbningarna till sjöss under Gustav III:s ryska krig 1788-1790

Kung Gustav III var en mycket annorlunda kung jämfört med sina företrädare. Framförallt kom kungen att förknippas med kultur och vitterhet. Svenska Akademien, Vitterhetsakademien, Operan och de första stadgarna för Konstakademien är några exempel på detta. Men här får vi följa kungen på ett av de mest äventyrliga krigståg som Sverige någonsin deltagit i och som dessutom i huvudsak fördes till sjöss. Ett rikt bildmaterial i form av oljemålningar av främst Louis Jean Desprez, Johan Titrich Schoultz, Jacob Hägg, Augustin Ehrensvärd och Christer Hägg presenteras i boken. Pris: 385:-

En närmare presentation av böckerna finns på www.magnusullman.com. Du kan beställa böckerna direkt på fax 08-599 290 01, tel 08-599 290 28 eller e-mail: magnus.ullman@lmlaw.se. *Böckerna levereras med en inbetalningsavi. Priset inkluderar porto och emballage. Erbji. gäller endast i Sverige.*

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN

BÅTAGARSKOLAN

Navigationsseglings- och motorbåtskurser

08-718 25 60

www.batagarskolan.se

Vi söker fler
Seglingsinstruktörer
kontakta oss

Nästa Generation Ubåt

Så här ser hon ut, i en illustration från Kockums.

Ny ubåtsgeneration på väg

Nu är det klart, Kockums har efter lång tids förhandling med Försvarets materielverk och efter regeringens beslut fått den efterlängta beställningen på konstruktion av NGU, nästa generations ubåt. Det betyder, att svenskt ubåtskunnande vidareutvecklas.

Malmö till Karlskrona har delvis modifierats. Det är nu Malmökontoret i samarbete med FMV ska konstruera den nya ubåten och när man så småningom förhoppningsvis kommer till själva bygget, så sker detta på varvet i Karlskrona

Kjell Göthe och Katarina Ketzénus

Nästa ubåtsgeneration viktig

Inför beslutet om NGU betonade regeringen, att nästa ubåtsgeneration är viktig, för att Försvarmakten även i framtiden ska kunna upprätthålla ett kostnadseffektivt ubåtsvapen.

Överbefälhavaren har tidigare understrukit just detta faktum. I beslutet har också legat, att ett svenskt utvecklingsprojekt blir ett betydligt billigare alternativ, än om motsvarande anskaffning skulle ske på den internationella marknaden.

Dessutom, och det är väsentligt, är ett svenskt projekt ett sätt att säkerställa, att huvuddelen av den marina skeppstekniska kompetensen bibehålls i Sverige för fartyg, som opererar såväl på som under vattenytan.

Teknisk utveckling

Med nästa ubåtsgeneration tas flera steg framåt i den tekniska utvecklingen inom undervattensområdet.

Ubåten anpassas till dagens och morgondagens hotbild och till de internationella insatser, som nu är aktuella. Inte minst förstärks ubåtens roll som informationsinhämtare.

Smygtekniken förfinas ytterligare. En ubåt kan se och höra över stora områden, utan att själv synas.

Nästa generations ubåt konstrueras och byggs för att kunna verka i Östersjön och andra grunda vatten, som finns i kustzonen över praktiskt taget hela världen.

Östersjön är ett strategiskt viktigt innanhav och dess betydelse säkerhetspolitiskt har ökat, inte minst sedan den ryska gasledningen nu fått klartecken från alla berörda länder.

Kockums kvar i Malmö

Det tidigare beslutet, att flytta Kockums verksamhet i

A26_Impression

Ubåten en mångsidig aktör

- Spanings-, övervaknings och underrättelseinsatser nationellt och internationellt
- Marina specialinsatser
- Övervakning i samverkan med civila myndigheter, till exempel kustbevakning, polis, tull, sjöfartsverket
- Dolda dykeri- och undervattensarbeten
- Minering på eget territorium och i fiendliga bas- och hamnområden
- Ubåtsjaktoperationer
- Arbetsplattform för dolda undervattensarbeten
- Minröjning och destruktion av undervattensinstallationer
- Anfallsinsatser mot punktmål på markytan
- Anfallsinsats mot luftmål, till exempel helikoptrar

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Härnösand

Så har vi då gått in i ett nytt verksamhetsår igen. 2009 blev ett bra år för föreningen. Verksamhetsberättelsen visade på gott resultat även ekonomiskt.

Årsmötet hölls den 18 mars. Vår hedersordförande ledde mötet med bravur (Harald Häggström är fenomenal att leda ett möte). Styrelsen fick följande utseende för 2010: ordförande Lars Sellgren, sekreterare Bo Månsson, kassör Gunnar Fernlund, vice ordförande Åke Semb, klubbmästare Bo Lennert, ledamöter Tommy Lindqvist och Curt Andersson, suppleanter Karl Bäcklund, Leif Karlsson och Tim Falbe.

Så till sist kan vi känna oss trygga i föreningen igen. Vi har nämligen fått en ny kaplan efter Sture Hägglund, som heter Anette Nordling. I Flottan har vi haft för vana ha tillgång till en sjölasörjare, som de flesta kanske vet, så det känns väldigt bra. Vi har även fått påfyllning med sex nya medlemmar.

Vid vår första ärtmiddag den 15 april, berättade Ulf Öberg (en av skepparna på Härnösands räddningskryssare) om deras verksamhet och uppgifter. Mycket intressant, Ulf fick även besvara många frågor.

Den 11-12 augusti åker vi Åland med våra damer (vi har även bjudit med KA 5 Kamratförening). Ett fyrtital har redan bo-

kat plats. Sedan är det surströmming 10 september, ärtmiddag 21 oktober samt julmiddag 27 november.

Regionmötet blir den 4 september på Åstön (stor familjedag, med Östersund-Sundsvall- Härnösands kamrater och deras damer). FM-Sundsvall står för värdskapet.

Det händer och sker i Höga-Kustenområdet!

Lars Sellgren

Region Mitt

Gotland

Verksamhetsåret 2010 för Flottans Män på Gotland började den 29 januari med sedvanlig samling i Marinstugan för ärtmiddag. Aftonen inleddes med en parentation och minnesord över en bortgångna kamrat, vår kassör sedan många år, Owe Östman. Kvällen fortsatte med sedvanligt god kamratanda och med förhoppningar om ett Gott Nytt År.

Lördagen den 27 februari samlades kamraterna till årsmötet och sedvanliga förhandlingar.

Styrelsen för Flottans Män Gotland har nu följande sammansättning: ordförande Olof Berglund, vice ordförande Roland

Hoas, sekreterare Lars Ellebring, kassör Christer Heilborn, styrelseledamöter Klas Berg och Sören Strand samt klubbmästare Lennart Söderberg

Årsmötet fortsatte med trevlig samvaro tillsammans med vår damklubb, Sextanterna, som samtidigt höll sitt eget årsmöte.

För det kommande verksamhetsåret ser vi framtiden an med tillförsikt. Årsplaneringen innehåller flera aktiviteter, där naturligtvis våra sammankomster i form av ärtmiddagar står för den traditionella och återkommande träffarna. Framtiden för vår Marinstuga är fortfarande oviss, Gotlands Kommun har andra planer för markområdet, där stugan nu står och som vi arrenderar. Vi för diskussioner med kommunen för att finna en lösning.

Vi ser även fram emot ett närmare samarbete med våra nära intresseorganisationer, Sjövärnsskåren och Föreningen Sveriges Sjöfart och Sjöförsvaret, ett samarbete som gagnar våra gemensamma intressen.

Med hälsningar från Flottans Män på Gotland.

Thomas Worms
Olof Berglund

Haninge

År 2009 avslutades med, att FM Haninge, som representerades av ordförande Lars Engvall och FM Nynäshamn, som representerades av ordförande Hans Martinelle och vice ordförande Bo Schagerberg, deltog i 4.sjöstridsflottiljens avslutning på Berga, där föreningarna gavs tillfälle att till varsin välförtjänt värnpliktig sjöman utdela premie i form av bok och penninggåva. Efter den högtidliga avslutningen i exercishallen avåts en mycket välsmakande måltid i Valhall.

Första begivenhet på det nya året var den 14 januari, då det var middag på Berga Slott, varefter vi förflyttade oss till Vanheim och lyssnade till ett uppskattat föredrag om ubåten Kursk, hållet av vår medlem Christer Lindgren.

Den 16 februari var det dags för Pubafton på Berga Slott, där det inmundigades pytt i panna med sedvanliga drycker, varefter man kunde avlyssna varandras skrönor.

Vår nya kaplan Anette Nordling

Årsmötet 2010 hölls den 18 mars, där det började med middag på Berga Slott. Mätta och belättna gick vi till byggnad Vanheim för att lyssna på C 4. Sjöstridsflottiljen, kommandör Jonas Wikström, som på ett mycket uppskattat sätt informerade om flottiljens verksamhet och framtid. Därefter följde sedvanliga årsmötesförhandlingar.

Efter konstitution fick den nyvalda styrelsen följande utseende: ordförande Lars Engvall, vice ordförande Bengt Karlsson, sekreterare Bengt Olsson, kassör Pentti Sandén, klubbmästare Inge Jaxvall, ledamöter Jan-Erik Bergsten och Stig Bengtsson.

Den 20 april företogs en bussutflykt till Norrtelje Brenneri (jo stavningen är korrekt), där vi lyssnade på ett föredrag/kåseri om snapsarnas intag. Det fanns även möjlighet till provsmakning. Efter detta var det dags för lunch, som intogs under resa med M/S Rosella t.o.r Kapellskär – Mariehamn. Det blev en mycket trevlig dag, tyckte alla.

Avslutningsvis så kan jag meddela, att arbetet med Riks 2011 är i full gång. Vi är en arbetsgrupp med 4 man från Haninge och 4 man från Nynäshamn, som träffas regelbundet. Det är dock för tidigt att gå ut med några detaljer, men så mycket kan väl avslöjas, att det blir till havs.

Till sist tillönskar FM Haninge alla kamrater en riktigt varm och skön sommar

Lars Engvall

Norrköping

Fyrarnas vara eller inte vara.

Förra årets sista måltidträff avhölls den 11 november i klubblokalen med ett stort antal intresserade kamrater närvarande. Temat för kvällen var *Fyrarnas vara eller inte vara* och vi hade lyckats få mycket kompetenta föredragshållare på plats. Det var ordföranden i Svenska Fyrällskapet Esbjörn Hillberg, sällskapet vice ordförande Hans Rutberg samt Tage Edvardsson från Sjöfartsverket, som svarade för föredraget. Den sistnämnda har över 30 års erfarenhet från fyrverksamheten. Svenska Fyrällskapet har f.n. närmare 10 000 entusiastiska medlemmar runt om i Sverige och man beskriver sig som "Lysande personer med karaktär".

Som bekant minskar handelssjöfartens behov av fyrar i snabb takt genom användning av allt mer sofistikerade nautiska hjälpmedel, medan en stark opinion av svenska folket vill behålla så många fyrar som möjlig, dels därför att de utgör mycket värdefulla maritima kulturminnesmärken och dels för att de är till stor nytta för den växande fritidsbåtflottan.

De av Svenska Fyrällskapet årligen anordnade Fyrdagarna lockar stora besöksgrupper och 2009 kom närmare 9 000 besökare till de olika fyrarna längs våra kuster.

Som exempel på återtända fyrar nämndes bl.a. välkända Nordkoster, Pater Noster och Grönskär. Man arbetar vidare aktivt med att få med kommuner, skärgårdsstiftelser, hembygdsföreningar m.fl. att ta över ansvaret för vissa fyrar, som har en stark lokal ställning bland befolkningen.

Sjöfartsverket vill, enligt Tage Edvardsson, aktivt delta i dessa ansträngningar för att hitta andra aktörer för dessa fyrar, som inte längre fyller ett nautiskt behov för handelssjöfarten.

Såväl Svenska Fyrällskapet som Sjöfartsverket har numera ett bra samarbete i dessa frågor med förhoppningar om, att bra lösningar kan komma till stånd framöver.

Julfest på M/S Birka Paradise

Styrelsen för FM i Norrköping genomförde 2009 ett nytt grepp för den sedvanliga Julfesten för Flottans Män och damklubben Skeppsdockorna genom att förlägga arrangemanget ombord på M/S Birka Paradise. Hela 65 personer i egen buss från Norrköping tog tillfället i akt att pröva på denna mycket lyckade julfest med välsmakande julbord och toppenfin underhållning ombord på fartyget.

Kamraterna i F M och Skeppsdockorna var så nöjda med resan, att de önskade en repris redan till julen 2010. Styrelsen har redan börjat arbeta med frågan, då det gäller att vara ute i så god tid som möjligt

Raketbasen Esrange

Vår ordförande Ove Hagström kunde den 13 januari hälsa ett 40-tal kamrater välkomna till årets första måltidsträff i klubblokalen. Kvällens föredragshållare var vår egen medlem Bengt Dahlstedt, som kåserade om Esrange Space Center i Kiruna.

Bengt, som tjänstgjort som chef för radarstationen vid Esrange, informerade om verksamheten vid raketbasen, som lokaliserades till Kiruna redan på 60-talet, därför att Europa behövde en plats för rymdforskning belägen långt norrut. Bra infrastruktur och tillgång till ett omfattande ödemarksområde på cirka 5 200 kvadratkilometer för raketernas nedslagsplatser var avgörande faktorer för etableringen.

Genom åren har ett stort antal sondballonger och raketer avfyrats från basen för olika forskningsändamål. Höjden för uppskjutningarna kan variera mellan 200 – 500 km beroende på uppdragets art.

Ett annat stort utvecklingsområde för Esrange är att sköta driften av satelliter för bl.a. telekommunikation.

Bengt kom även in på, hur det var att leva och bo på basen, som är belägen cirka 40 km öster om Kiruna mitt ute i ödemarken. På denna breddgrad kan man bl.a. glädjas åt, att

Pater Noster

man har upp till 70 nätter om året med färgsprakande norrsken.

På 70-talet, mitt under det kalla kriget, etablerades även kontakt med ryska forskare på basen.

När ryssarna, som var självförsörjande på det mesta, anlände i kolonn med sina militärgröna lastbilar, trodde Ortsbefolkningen bl.a. i byn Soppero, att Röda Armén var på marsch in i Sverige. Den ryska forskargruppen var dessbättre vänligt sinnade och trevliga att samarbeta med, avslutade Bengt.

MTB Veteraner

Vid årets första måltidsträff den 13 januari var vår medlem Klas Horndal föredragshållare och ämnet var Föreningen Veteranflottiljens verksamhet. Veteranflottiljen, som har Gålö som bas, har över 700 medlemmar spridda över hela landet. Man förfogar över 5 äldre motortorpedbåtar, som samtliga är klassade som museifartyg. En av dessa, T 26, är med sina 60 år den äldsta motortorpedbåten i operativt skick i hela världen. Klas berättade vidare, att föreningen varje år ordnar med utflykter för inbjudna gäster och då går det undan i 40-45 knop. Han visade även en underhållande film från 2009 över fartygen till havs. Kvällen avslutades med, att vår webbmaster Jan Knutsson visade sin egenproducerade film "En dag med MTB-veteranerna" och då handlade det om en fartfylld resa 2008 med T 56 och T 26 mellan Norrköping och Nyköping med fikapaus i Näveqvarn vid Bråvikens norra strand.

Årsmöte

Ett 50-tal kamrater var närvarande då föreningen höll sitt årsmöte den 20 mars. Mötesordförande var Nils Borin, som med sedvanlig bravur snabbt klubbade igenom årsmötesförhandlingarna.

Styrelsen för 2010 fick följande sammanställning: ordförande Ove Hagström, vice ordförande Birger Holgersson, kassör Carl-Olov Larsson, sekreterare Björne Kölvik, webbmaster Jan Knutsson, övriga ledamöter Sten-Åke Johansson och Gunnar Nyström.

Flottans Mäns i Norrköpings nummerade förtjänstmedalj utdelades till Anders Johansson, Carl-Olov Larsson, Sven-Erik Mars och Evert Elgefjord.

För vår damklubb Skeppsdockorna tog ordförande Ann-Marie Appelqvist samma förtjänstmedalj.

Efter årsmötet och den utsökta middagen blev det underhållning med musik och sång och kvällen avslutades med, att alla unisont sjöng "A Yellow Submarine"

Speedwayklubben Vargarna

Vid måltidsträffen den 14 april fick ett stort antal kamrater lyssna till ett annorlunda föredrag utan vare sig marin eller militär anknytning. Det var populäre Torsten Sahlén från Söderköping, som kåserade om speedwaysporten i allmänhet och Vargarnas genomgångna stålbad i synnerhet. Speedwaysporten är förhållandevis stor i Norrköping och Torsten fick därför många frågor i ämnet. Torsten, som är en mångsysslare av rang, redovisade även sitt förslag på en spektakulär båtlyft i form av en borg över Göta Kanal.

Evert Elgefjord

Stockholm

Årsmöte

I numera invida former höll vi vårt årsmöte på Blasieholmens restaurang torsdagen den 18 mars. 42 medlemmar ställde upp. Styrelsen ser nu ut så här: ordförande: Örjan Sterner, sekreterare: Lennart Bresell, skattmästare: Jan Ingesson, vice ordförande: Ingvar Svensson, kanslichef: Leif Ljunglund, informatör: Lars Biärsjö, ordförande i Trattenkommitén: Arne Keller, webbmaster: Fredrik Scholander, övriga ledamöter Yngve Möller, Bo Blyvall och Sven Sahlsten.

Efter själva årsmötet höll förbundsordförande Johan Forslund ett föredrag med titeln "40 år i en flotta i förändring", där han på ett mycket trevligt och intressant sätt beskrev den utveckling, som det tekniken har genomgått under den tid, då han var med. Därefter bjöds vi alla på pytt i panna med öl och snaps.

Flagghissning

Söndagen den 6 juni hissar vi stor flaggning ombord på af Chapman. Det behövs förstärkning i gänget för detta. Alla som är intresserade att vara med anmäler sig till Ingvar Svensson på telefon: 070-605 5964. Samling sker klockan 07.00.

Besök på Siaröfortet

Siaröfortet är en försvarsanläggning från första världskriget. Anläggningen är insprängd i berget och visas nu för allmänheten. Den ligger utmed Furusundsleden. Söndagen den 4 juli gör vi ett besök där. Vi åker ut med m/s Sjöbris eller m/s Sjögull från Strömkajen klockan 13.15 och åker så småningom hem med s/s Blidösund. Besöket på ön tar cirka 3 timmar. Biljettpris för vuxna tur och retur är 200 kr. och för pensionär tur och retur är 140 kr. Entré och guidning 60 kr. Anmälan görs till Yngve Möller på telefon 08-835 5723 eller 070-173 6025.

Qi Gong

Övningar i den kinesiska meditativa och långsamma gymnastiken Qi Gong hålls på Stora Tratten dagligen under tiden 19 •23

juli. Ingen kostnad. Ring Maud Biärsjö för information på telefon 08- 928559 eller 073-534 6510.

Endagsutfärd till Stora Tratten

Onsdagen den 21 juli åker vi fram och tillbaka till Stora Tratten. Då ges en möjlighet att få se vår ö för alla dem, som ännu inte varit där. Ring Yngve Möller för information på telefon: 08-835 5723 eller 070-173 6025.

Dragets kanal

Vi planerar att göra en resa genom Draget kanal tillsammans med lokalföreningen i Nynäshamn i början av augusti. Ring Yngve Möller för mer information.

Lars Biärsjö

Södertälje

Nu har äntligen den långa vintern gett med sig och vi har fått vårkänslor.

Dessa började egentligen redan den 13 mars, då vi höll vårt årsmöte. Inga större händelser noterades och endast smärre ändringar i styrelsen ägde rum. De tunga posterna, ordförande, sekreterare och kassör innehas som tidigare av Thomas Wester-

berg,, Jörgen Sandås och Christer Norman.

Ett annat säkert vårtecken är öppnandet av vår ö Notholmen. Detta ägde i år rum den 17 april med deltagande av ett antal tappra i den snåla blåsten.

Lennart Persson

Västerås

Vår fina marinlokal på Krangatan 1, nära hamnen i Västerås, har under många år varit föreningens naturliga "hem", där vi haft våra onsdagsträffar, styrelsemöten, fester och all annan verksamhet. För oss var marinlokalen ett måste, för att föreningen skulle

fungera. Så kom dråpslaget ! En mycket kraftig höjning av hyran och vi insåg, att föreningen endast kunde överleva ekonomiskt ett par år, om vi behöll lokalen.

2009 var ett år med oro för framtiden. Vi tappade fart och hade knappt styrfart, när hoppet åter tändes. En till ytan mindre lokal, bara ett kvarter bort och med en acceptabel hyra, blev räddningen.

Stieg Andersson och Kjell Nording i den nya lokalen

Efter att ha avyttrat en del inventarier, som inte fick plats, har vi nu flyttat och inrett den nya marinlokalen, där vi med glädje och framtidshopp kunde hålla årsmötet 2010.

Ett par förändringar i styrelsens sammansättning kan noteras. Leif Kihlberg avgick efter flerårigt och väl förrättat ordförandeskap och efterträddes av Stieg Andersson och det är ganska speciellt, att det nu finns två f.d. attackdykare från dvärgubåten Spiggen i västeråsöreningens styrelse.

Bengt Larsson

Region Syd

Karlskrona

Flottans Män i Karlskrona höll årsmöte den 15 mars i föreningslokalen på Skönstavig. Ett fyrtiotal medlemmar fanns på plats, när ordföranden inledde med en högtidlig paration över tre under året bortgångna kamrater.

Årsmötesförhandlingarna genomfördes i rask takt och valberedningens förslag till styrelse och funktionärer togs med acklamation. Styrelsen består av följande medlemmar: ordförande Per Nordgren, vice ordförande Göran Kullving, sekreterare Arne Askeröth, kassör Hans Pettersson, vice sekreterare Sven-Otto Ullnér samt intendent Lennart Håkansson. Ersättare är Bo-Inge Andersson, som tillika är webmaster för föreningen och region syd samt Paul Franke. Klubbmästare är Kristoffer Karlsson.

Fyra nyvalda hedersledamöter, Lars Hansson, Kjell Hartvig, Rolf Ahlin och Bengt Johnsson, förärades diplom. Sex medlemmar har under 2009 kvalificerat sig för klubbens veterantecken.

Per Nordgren. Foto Evy Pettersson

Bengt-Göran Magnusson, som efter många år som klubbmästare, avgick, avtackades med minnessköld och blommor. Blommor fick även Bengt-Görans medarbetare.

Mötet avslutades med att föreningens nye ordförande, per Nordgren, presenterade sig själv och gav sin programförklaring. Han avtackade också avgående ordföranden Rolf Svensson med minnessköld och blommor.

Den efterföljande supén intogs under hög och god stämning och kvällen avslutades med dragnig i det sedvanliga lotteriet, där bokvinsterna denna gång utökats med en genuin Blekingekorg, skänkt av medlemmen Gustav Karlsson.

Hälsningar från Karlskrona
Hans Pettersson

Trelleborg

Vid mötet i november månad berättade vår egen båtolog Bertil Palm om fartyg i svunna tider. Det Bertil inte kan om fartyg, är inte värt att veta. En underhållande kväll med minnen från olika episoder fanns med. En god smörgåstårta med en kall öl satt fint efter föredraget

Julfesten med våra damer är alltid en trevlig föreställning, där festkommittén och backlagsmännen dukat upp med, vad klubbmästaren lagat till. Vi Skåningar vet, vad ett skänkt julbord innehåller och det är vid dessa tillfällen, som ” Skåningen svetats, när han äter”.

Årets första möte var i januari månad, där vice ordföranden i vår förening Maths Witt berättade om det framtida Ubåtsprojektet A26. Witt är väl insatt i ämnet, eftersom han arbetar vid Kockums Marine System och frågorna var många om detta intressanta objekt.

Snön kom till Skåne den 17 december och låg kvar till slutet på mars. Många utav oss minns denna vintern, som en snörik sådan. Vid årsmötet i februari hölls de stadgeenliga förhandlingarna och en ändring utav styrelsen var val av ny sekreterare. Den avgående sekreteraren Åke Jönsson tar en timeout. Vid årsmötet serveras alltid ärtsoppa med pannkakor och eftersom denna kväll var kall, värmdes och smakades detta extra gott.

På mötet i mars var vi 52 kamrater, som samlats för att proväta en nykomponerad smörgås. Smörgåsen smakade bra och var till belåtenhet för de flesta av deltagarna. Eftersom föredragshållaren, örlogskapten Jan Tornerhjelm blivit sjuk under dagen, fick vi kamrater rädda kvällen med egna berättelser kring borden, vilket gjordes och stämningen var hög som vanligt, när vi träffas. Även denna kväll hade ett slut.

Torsdagen den 8 april var vi i Flottans Män 54 medlemmar, som hörde pastorn

och vår egen kaplan K.G Lundmark kåsera om några intressanta sjömän, som han träffat under sina år som sjömanspräst i Europa. Här fanns alla kategorier av sjöman, som det gått bra för och de som misslyckats med sitt sjömansliv. Efter detta kåseri smakade det bra med pytt i panna med stekt ägg.

Göte Lindberg

Västervik

Se sidan 30

Växjö

Se sidan 31

Region Väst

Göteborg

Jag har fått ett återfall av ordförandesjukan. Jag försökte medicinera bort den, men andra krafter var starkare och nu sitter jag här igen. Denna gång har jag dock lovat mig själv att inte sitta alltför länge.

Det blir denna gång en kort rapport. Vintern har förlöpt som vanligt bortsett från den långvariga kylan och snön. Våra aktiviteter efter årsmötet förlöpte enligt plan, utom att en klubbafton byttes mot ett välkommet besök av marininspektören. Vi valde då att genomföra detta som en gemensam angelägenhet även för övriga marint intresserade i Göteborgsregionen, vilket lockade en hel del medlemmar från andra kamratföreningar.

Marininspektören gladdes åt vår fina klubbstuga och avslutade visiten där med att efterhöra möjligheten att bli medlem hos oss. Detta har vi absolut ingenting emot!

En intressant händelse var Sjövärnsskårens i Göteborg årsmöte, som förlagts till vår marinistuga. Vi kommer att försöka fördjupa kontakten med denna förening med förhoppning om ett framtida givande samarbete för oss alla. Marinintresset finns ju inte minst hos Sjövärnsskåren.

I skrivande stund pågår febrilt arbete i marinistugan för att genomföra vårens stora begivenhet, Marinistugans dag. Denna är mycket viktig för vår ekonomi och vi hoppas alla på, att vädret ska stå oss bi även i år.

Till årets Riksmöte hade vi samlat ihop ledamöter från lokalföreningarna längs västkusten, så att vi kunde fylla en buss till Stockholm med förväntansfulla västkustbor. Övertygade om, att det blev ett minnesvärt jubileum, hälsar vi från Götet och tackar på förhand/ i efterhand

Bertil Andreasson

Halmstad

Mycket vatten har flutit under stadens broar sedan senaste krönikan. Detta vatten har indirekt satt en käpp i hjulet för vår verksamhet. I syfte att förstärka kajen medelst pålning m.m., omedelbart syd om vår stuga, har konsekvensen av detta arbete blivit, att stugan "satt sig" med bl.a. lutande väggar som följd. Vår hyresvärd, Halmstad kommun, har lovat, att skadorna skall åtgärdas Tidsplanen är dock, i skrivande stund, något osäker.

Ovanstående till trots har verksamheten, så här långt, rullat på i tämligen normala banor. Fjolårets aktiviteter i vår stuga avslutades med sedvanlig adventslunch. Denna var, i likhet med tidigare adventsluncher, välordnad med god mat, fin service och trevlig samvaro. Där fanns plats för fler.

Vår sånggrupp höll sin nu sedvanliga julkonsert på Galejan i Folkets Park, även detta år inför cirka 400 mycket nöjda åskådare.

Årets sista aktivitet var uppvaktningen av Flottans Mäns äldste medlem Sven Hedberg, som på luciadagen fyllde 106 år.

Föreningens årsmöte hölls i början av februari och årsmötesordförande för tolfte gången i rad var Carl-Gustaf Bergenstråhle. Några nya styrelsemedlemmar invaldes, nämligen som sekreterare Harry Lundqvist, som klubbmästare Arne Bengtsson samt som styrelseledamot och suppleant Ingemar Johansson respektive Anders Lindblom.

Under våren har föreningen varit värd för region Väst-mötet. Två dylika möten hålls årligen, dels för att utbyta information, dels för att ha en samlad policy gentemot Riksstyrelsen.

Våra sedvanliga kamrataftnar har genomförts med den gängse "inramningen", god förplägnad, fin service, trevligt umgänge och underhållande föredrag. I november månad berättade Thomas Johansson om en ensamsegling till Karibien. Föredraget illus-

Uppvaktning av 106-åriga Sven Hedberg. Medelåldern är 80 år. Foto Leif Leihed.

trerades med många vältagna foton. Vid ett tillfälle låg han bi på grund av vädret. Han anropades då av ett amerikanskt örlogsfartyg, som undrade om allt var ok. Detta bejakades och det sista anropet från örlogsfartyget lød "Nästa gång Du är i kontakt med ett amerikanskt örlogsfartyg, kan Du åtminstone ha byxor på Dig". Anropet var på klingande svenska, och rösten var en kvinnas.

I januari gästades vi ånyo av Torgny Ahlgren. Han visade filmer och berättade om Halmstad och hur det var på 1950-talet. Nostalgifaktorn var mycket hög. Vid februari månads kamratafton fick vi lära oss lite om Cuba, hur människor ser på sin situation m.m. Richard de Garay berättade om en nyligen genomförd resa till ön. Många vackra bilder visades och nostalgifaktorn var ibland hög, denna gång beroende på bilder av gamla amerikanska bilar. I slutet av mars berättade vår mångårige medlem, Paul Larsson, om sin värnplikt som hovmästare i gunrummet på *HMS Uppland*. En av hans uppgifter var, att någon gång varje månad åka till Stockholm och väl där åka runt till olika systembolag och på respektive bolag köpa ut respektive officers ranson. Paul fick lära känna Stockholm och året var

1952. Trots, att 58 år har gått, minns Paul fortfarande namnen på många av gunrummedlemmarna.

När detta läses är det förhoppningsvis sommar. Vår sånggrupp har då kommit igång med sina allsångskvällar på lite olika platser i och runt Halmstad. En nyinspelad skiva är på gång och beräknas vara klar, när Ni har denna tidning i Er hand.

En av stadens största begivenheter kommer allt närmare, nämligen Marinfestivalen. Under tidigare festivaler har vår förening varit engagerad på olika sätt. Vår intention är att fortsätta med detta i minst samma utsträckning som tidigare. Detta fungerar endast, om medlemmar, kanske med respektive, engagerar sig. Det är mycket arbete, men man träffar många trevliga människor. Har Ni lust att ställa upp och det har Ni egentligen, vänd Er till Harry Lundqvist eller Bengt Meijer.

Nästa år är Halmstad målgångshamn för Tall Ship's Races (cirka 100 segelfartyg deltar) och årets marinfestival är generalrepetition. Väl mött.

Kjell A Jönsson

Karlstad - Värmland

Vi känner oss hedrade, förbundsordföranden samt kanslichefen besökte oss vid vårt årsmöte i mars. Inte nog med det, Johan Forslund överlämnade en ordförandeklubba till föreningen, som medlemmen Jonny Ekdahl i Malmö tillverkat i två exemplar varav vi fick det ena exemplaret med motivering:

"Lokalföreningen Karlstad - Värmland har på ett förtjänstfullt sätt etablerats i trakten och på kort tid rekryterat 65 medlemmar.

Föreningen ger ut en klubbtidning, som vittnar om, att det är en aktiv förening".

Vi tackar Förbundsstyrelsen för detta liksom Jonny Ekdahl.

En tuff vinter har vi haft i likhet med övriga landet, men skönt var det att känna av en riktig vinter, som man minns från barndomen.

Innan den värsta vintern kom till oss, lyckades vi genomföra den sedvanliga julkmiddagen.

Folket i byssan hade i sedvanlig ordning fixat ett dignande julbord till allas belåtenhet. Som inledningsvis nämndes, har vi även genomfört ett årsmöte. Inga större förändringar i styrelsen skedde. Den enda föränd-

ringen var att vi fick en ny suppleant i stället för Karl-Erik Borg. Han efterträddes av Erik Rhöse som bl.a. lägger ner ett gott arbete i byssan vid våra arrangemang.

Att vår ordförande, Göte Rahm, även under kommande år på tog sig ordförandeskapet uppskattas speciellt. Han är ju en av grundarna av föreningen. Givetvis hade folket i byssan fixat en sedvanlig ärtmiddag.

En snabbvisit i Göteborg har ordföranden och sekreteraren även hunnit med. Vi tackar Halmstad som ansvarig liksom Göteborg för ett fint arrangemang. En del kloka beslut fattades även, liksom man kom över-

ens om, att vissa frågor skulle vidarebefordras till förbundsstyrelsen.

Våren har gjort sitt inträde i Värmland och vi ser nu fram emot främst ett besök på Brattforsheden, en gammal krigsflygplats som fått nytt liv och rustats upp. Våra duktiga piloter i Herkules m.fl. bedriver nu övningar på denna gamla flygplats. Det skall bli intressant att sätta sig i cockpit på en Viggan 37 och ta en flygtur som pilot.

Med hälsningar från Solens stad

Bert Ågren

Alla lyssnar till föredragningar vid årsmötet

Förbundsordf. överlämnar gåva till Göte

Johan tackar för middagen

Lysekil

När vintern gjorde sitt intåg i den bohuslänska skärgården och våra salta böljor omformades till is långt ut till havs och snödrivor blockerade framkomligheten till den högt belägna klubbstugan, var den i det närmaste otillgänglig, så våra möten hölls hemma hos vår vice ordförande. Där planerade vi årsmötet och kommande aktiviteter.

Glädjande för det gångna året var ett tillskott av 13 nya medlemmar. Dokumentet från kansliet, som innehöll medlemskort bearbetades för medlemmars inbetalningar av medlemsavgiften och cirka 90 % var inbetalda redan före årsskiftet

Vid årsmötet den 3 mars redovisades det ekonomiska utfallet, som gav ett överskott, trots att jubileet hade budgeterats med ett minus. Styrelsens arbete att styra upp ekonomin har underlättat kassörens och revisorernas arbete. Styrelsemedlemmar, vars mandatid utgått, omvaldes. En medlemskommitté tillsattes, som aktivt skall attrahera nya medlemmar genom närvaro vid maritima aktiviteter i vårt område.

Föreningens medlem Bo Starmark framförde en hälsning från *HMS Carlskrona*, där hans dotter tjänstgör som officer.

Försvarsutbildarna i Lysekil inviterade FM till besök på avmagnetiseringsstationen i Lysekil den 28 april. En mycket in-

tressant demonstration gjordes av Mats Brattberg, som är ansvarig för anläggningen. Bland annat är motorerna från U-båten Nordkaparen 1, som togs i bruk 1934, installerade och driver reservkraftanläggningen.

Aktiviteter planerade för 2010 är: besök på Gullmarsbasen i Skredsvik är planerat till 4 september endast för FM medlemmar efter föregående anmälan. Intresseanmälan kan skickas till föreningens sekreterare Van Carlzon Rixövägen 13 454 93 BRASTAD Tel. 0523 47397 mobil; 0709388085 e-mail; van.c@telia.com.

Höstfesten är planerad till fredag 22 oktober. Där kommer Bo Starmark att redovisa källstudier av sjunkna fartyg i våra vatten under andra världskriget.

Vår klubbstuga "Gamla Lotsutkiken" kommer att vara tillgänglig för uthyrning till medlemmar efter kontakt med klubbmästaren.

Tillresta besökare, som önskar se och njuta av den fantastiska utsikten, är också välkomna.

Stig Insulan

Varberg

Se sidan 48

Ängelholm

Så var det dags för årets första lokala kåseri från Ängelholms horisont.

Årsmöte har vi alla och i vårt fall inträffade detta i början på mars. Utseendet på styrelsen blev densamma, eftersom de ledamöter, som var i tur att avgå, omvaldes. Styrelsen har följande sammansättning: ordförande Lars Linde, vice ordförande Claes Nerhagen, sekreterare C.G. Lindström, kassör Anders Rick, ledamöter Kurt Romare, Per Axel Uhlén, Gunnar Gunnarson, Göran Kristiansson och Björn Victorin, suppleant Roland Wehlin. Revisorer är Per Hansson och Nils Åke Frennesson. Valberedning en utgörs av Rolf Uffe Bengtsson och Kjell Värnbrink.

Efter förhandlingarna serverades Kurt Romares goda ärtsoppa med sedvanliga tillbehör.

Vi var inbjudna att delta vid nedläggningen av Sjöinfokompani Malmö, det enda marina enhet, som funnits i Malmö och som fungerat sedan 1928. Nu är Skånes största stad helt utan militära förband. Närmaste förband finns nu i Revingehed och frågan är, hur länge till? Lars Linde, Anders Rick och kåsören var med vid detta sorgliga tillfälle. Marinens Musikkår bidrog till att höja stämningen med sin närvaro. Sista chef blev örlogskaptan Jan Tornerhjelms, som stannar

kvar på sin post som avvecklingschef t.v. Som minne av dagen fick vi en vapensköld, som redan hänger på väggen i vår Kajuta.

Vid vårt senaste föredrag nu i april var det just Jan Tornerhjelms, som kåserade under ämnet "Vad händer i södra Östersjön?" Kajutan var fylld till sista plats denna kväll. Vår vice ordförande, Claes Nerhagen visade pur färska bilder från *HMS Carlskrona* i Adenviken, som han laddat ner från nätet, ett inslag som uppskattades av de närvarande. Jans intressanta siffror fångade verkligen och många frågor fick Jan besvara. Att det fortfarande finns mer än 50000 minor kvar att svepa, låter otroligt men är tyvärr sant. Att det passerar 40 tusen fartyg genom Öresund varje år låter mycket, men så är det enligt aktuell statistik. I fortsättningsen skall Östersjön bevakas från Göteborg och Stockholm, vilket är möjligt med dagens teknik. Du kan själv få alla uppgifter från föredraget genom att gå in på vår hemsida.

Vi har även deltagit i region västmöte med FM Halmstad som inbjudare. På grund av långa avstånd har vi på prov träffats i Göteborg, dit alla har ungefär lika avstånd. Vid nästa möte till hösten samlas vi i Varberg.

Vår medlem Thorsten Hanstål från Båstad har skänkt en s.k. Jocke ett bestraffningsredskap från Skeppsgossetiden. Thorsten har i sin tur inhandlat densamma under en långresa med *HMS Gotland* 1948. Den är tillverkad av en högbåtsman vid namn Birgerstam och finnes nu i vår ägo. Tack Thorsten!

Förra årets besök av Ängelholms musikkår blev ju tyvärr inställt på grund av, att allt för många musikanter var sjuka. Men i år gick allt som vanligt igen. För 47:e gången kom musikkåren åter marscherande från Hembygdsparken och in på Östergatan och in på vår innergård, där man spelade vidare, varefter musikanterna med sin dirigent, Magnus Fransson i spetsen bjöds på sillfrukost. Vi övriga fick vänta till andra sittningen på grund av platsbrist. Tack till Magnus och hans musikanter och välkomna igen 2011. Detta inslag är ett tecken på, att sommaren är i antågande. På nationaldagen deltar vi som vanligt i marschen från torget till Hembygdsparken, där firandet fortsätter. FM svarar för både att hissa och hala flaggan samt flaggvakt under tal och flaggutdelning. Vi kommer även att delta i det Nordiska Marina mötet på Ekenäs i Finland 19-22 juni med två man, Lars Linde och undertecknad.

Sommaröppet inleds med korum första söndagen i juli med vår egen sjömanspräst Lennart Pettersson. Som vanligt har vi öppet hus med kaffe och våfflor alla tisdagar i vår Kajuta på Östergatan 89 mellan kl. 11-15. Tänk på detta om ni besöker vår bygd under sommarmånaden.

Lördagen den 7 augusti har vi vår årliga grillfest. Det fina slutet med fyrverkeri brukar

locka många medlemmar att delta. OBS föranmälan! Helgen efter, den 14 augusti ses vi på Marinens dag i Karlskrona.

Kontrollera gärna vår hemsida. Ändringar kan förekomma. Där finnes mycket annat att skåda. Massor av bilder och ett inspelat radioprogram finns under galleri.

Till sist önskar vi i Ängelholm alla en fin sommar.

Gunnar Gunnarson, text och foto

Vår medlem Thorsten Hanstål Båstad med gåvan Jocke

Ställföreträdande marinbaschefen Hans-Erik Fröberg framför Sjöinfokompani Malmös personal. Marinens Musikkår syns liksom chefen, örlogskapten Jan Tornerhjelms, under örlogsflaggan.

Sillfrukost i Kajutan

Västervik

Bulletiner och nyheter från Marinstugan på Kulbacken.

Jag tänkte en stund på Mosebacke, men vår stuga ligger ju på Kulbacken. Det sista som skrevs förra gången slutade just före vår julmiddag, som hålls sista lördagen i november, för att alla skall ägna sig åt familj och julklappar i december. Julmiddagen var uppdukad i lokalen på Hornsvägen med Rolf Grönberg och Åke Revelj som primus motorer och med Birgitta Revelj som båtförare. Kalaset blev väldigt lyckat (fattas bara). Sångarlaget sjöng julsångerna och snapsvisorna fick vi hjälp med, efter hand som kvällen led.

I december firade vi av vår ordförande Carl-Erik Edström som stegade in på sitt 70:e år. Naturligtvis var Sångarlaget med där också och muntrade upp stämningen tillsammans med Calles familj och goda vänner. Ännu en lyckad dag att lägga till alla de andra år 2009.

2010 inleddes med bister Vinter, här var det snöskottning som var ordet för dagen, dj—ar vad snö vi fick. Första klubbafstonden för året hade vi Thomas Åstrand som gäst och som musikalisk medhjälpare hade han Olle Karlsson, mycket välkända av oss alla här i Västervik. Thomas berättade om Rågö-projektet, som han är involverad i, men han började med sin levnadsbeskrivning, om fiskare, båt och fiske som han varit med. Thomas känner nog alla där ute i skärgården. Det går inte att räkna upp alla, för jag glömmar någon i alla fall. Ännu en "pärla" att sätta i bandet för trevliga och underhållande kvällar. I februari fick vi information om kustbevakningen av kustbevakare Jens Johansson. Jens berättade om hur det var förr och hur det ser ut idag. Ytterligare en "pärla" i bandet. Mars månad betyder årsmöte, med efterföljande "fritt fram för anekdoter", jag kan försäkra er att sådana finns det gott om.

Gunnar Sandberg, nestor i Knut Sjögrens Skeppsmäkleri, berättade om sjöfarten på Västervik, "förr i tiden". Gunnar Sandberg var den som höll i Gotlandstrafiken, ända till "the bitter end".

Gunnar berättade om "sjåarna" med påföljd att det fria ordet kom igång med frågor och svar från alla närvarande. Så förföllt aprilkvällens möte i nostalgins anda, att det var ännu en pärla, som blev träd på minnas band. Årets stora begivenhet hittills är Sångarlagets resa till Flensburg 13-16 april. Flottans Män i Västervik är numera Vän och Kamratförening med Maritime Vereinigung Flensburger Förde e.V. im Deutschen Marinebund e.V. Vi i sångarlaget blev väl mottagna, första kvällen var det "Einlaufbier" med 1 meter öl på "Hansen Brauerei" sång, skratt och allmän gemytlighet. Nästa

dag var vi inbjudna till Marineschule Flensburg Mürwik, WGAZ mit Marinemuseum. Museet var i f.d. skolchefens bostad, med mycket marin historik, bl.a. Kaptensuniformen från filmen "Das Boot". Museets inventarier sträcker sig från 1850-talet (eller så), i alla fall från Kaiser Wilhelms tid. Efter museet var det fotografering på stora ankomststrappan med överlämnande av standar från Sångarlaget till museet. Därefter förflyttning till "Rikssalen" eller aulan på skolan. Här i salen var Tyska riksdagen samlad den sista tiden före kapitulationen, med Gross Admiral Dönitz som Riks Föreståndare. Flensburg var sist att kapitulera. Ordförande för norra regionen av Marinebund Werner Hupfeld berättade om marin-skolans historia och då särskilt om den aula som vi befann oss i. Eftersom Marineschule Mürwik fyller 100 år i år så fick jag som representant för Flottans Män i Västervik mottaga en jubileumsmedalj av ordförande i MVFF Günter Thye, att sätta upp på lämpligt ställe i vår Marinstuga. I väntan på lunch fick jag ett kort samtal med skolchefen, Kapitän zur See Thomas Ernst och hans medhjälpare Kapitän zur See Joachim Schmidt-Skipiol, som berättade att det var 600 elever på skolan. Efter lunchen gick färden tillbaka till staden med möte i Rådhuset med Stadt-Präsident Dr. Christian Dewanger och hans stab. Där överlämnade jag och Christer Warfvinge Västerviks och Flottans Mäns standar till Stadtpräsidenten. Naturligtvis sjöng vi några sånger, vi är ju ett Sångarlag. Många frågor från båda sidor besvarades så gott som det gick och utsikten från 13 våningen på Rådhuset var vunderlig.

Så var det tid till fria aktiviteter, som shopping runda med Günter Thye eller stadsvandring med Werner Hupfeld. I slutet av stadsvandringen kom vi till krigskyrkogården där flera svenskar ligger begravda. De tjänstgjorde i den svensk-norska fredsbataljon som sändes till Flensburg 1848, där det var inbördeskrig mellan danskar och tyskar i Schleswig-Holstein.

I augusti 1849 utskleppades Östgötska Regemente från Västervik till Flensburg. Regimentet återkom till hemorten vid jultid 1850. Vi letade upp flera av dessa gravar, de var inte samlade på ett ställe utan låg lite spridda. Vi hedrade dessa soldater med en tyst minut.

På kvällen var det middag på "Treffpunkt Mürwik", Soldatenheim, Kielseng tillsammans med våra nyförvärvade vänner i MVFF, med överlämnande och mottagande av gåvor och standar, officiella och personliga, t.ex. så bytte jag och Günter slipsar kamrater emellan, till allas förmöjelse. Sångerna blev det flera av under kvällens gång, både svenska, tyska och engelska sjömannasånger. En formidabel kväll så att säga.

Nu har Flottans Män i Västervik en vän och kamratförening i Maritime Vereinigung

Bo Nord överlämnar Flottans Mäns Standar till ordförande i MVFF Günter Thye

Från vänster Christer Warfvinge, Bo Nord, Günter Thye, Rydiger Jörgensen.

Soldatgrav.

Från vänster Kapitän zur See Joachim Schmidt-Skipiol och Kommandeur der Marineschule Kapitän zur See Thomas Ernst.

Flensburger Förde att besöka och utveckla vänskap och kamratanda i framtiden.

För att se bilder:

www.flottansman.se/vastervik .
www.mvff-flensburg.de . eller på You-tube
<http://www.youtube.com/watch?v=x77ThQtDagk&feature=playerembedded>

Bosse Nord

Växjö

Trots Kung Bores förtretligheter har vi här i Växjö under vintern och våren genomfört vårt program med god uppslutning. Här några rader om de aktiviteter, som vi avslutade det förra året och vad vi haft för oss under vintern och våren.

Den 20 november stod Höstfest på programmet. Drygt 30 personer sökte sig till Marinstugan den mörka höstkvällen för att få lite god mat, ljus, värme och gemenskap. På menyn hade klubbmästarna denna gång "sillsmörgås", köttgryta och ungsstekta äpplen med vaniljsås samt kaffe och kaka. Vad mer kan man begära. En av våra medlemmar, Mikael Gunnarsson, berättade under kvällen minnen från sina 13 år (1975 – 1988) i flottan. Mikael hade under denna tid tjänstgjort på på jagare, robot- och torpedbåtar och bl.a. varit med i jakten på främmande ubåtar på 80-talet. Mikael hade tidigare fyllt 50 år och fick därför också ta emot det sedvanliga glasankaret ur ordförande Lennarts Salomons hand.

Den 1 december var det dags för årets sista tisdagsträff med cirka 15 deltagare. Den gång var det Anders Karlsson, som såg till att kaffe och smörgås fanns i erforderlig mängd. Under kvällen visade Sten Svensson film från sin tid på moderfartyget Patricia och jagaren Gästrikland.

Den 11 december var det dags för årets sista aktivitet nämligen Lille-Jul med deltagande av närmare 40 personer. Snön lyste visserligen med sin frånvaro, men adventsljusstakarna lyste dock välkomnande i stugans fönster, så en viss julstämning kunde kännas. Efter inledande glögg med tillbehör och lite mingel hälsade Lennart alla välkomna. Klubbmästarna Leif och Sten bjöd in till ett rikligt julbord, där det mesta, som vi förknippar med julbord, fanns framdukat. Inte ens mandeln i julgröten saknades. Det sägs, att en äldre dam fick mandeln. Huruvida det kommer att få några konsekvenser återstår att se. Kvällen förflöt under god stämning med bland annat allsång. Stefan Sandgren spelade med den äran välkända julsånger på sin trumpet. Ett lotteri såldes, där vinsterna var av det ätbara slaget med bl.a. bröd i olika former. Slutligen höll Sten auktion på det, som blivit över. Under kvällen förrättades också sista dragningen i medlemslotteriet. Vi säger grattis till Sten Svensson, som denna gång hade turen på sin sida. Vinsten är som vanligt gratis deltagande för två personer i valfri aktivitet utom höstfesten på Wilhelmshill.

Det nya årets aktiviteter inleddes med tisdagsträff den 12 januari. Träffen lockade bortåt 15 personer att i den bistra vinterkvällen söka sig till Marinstugan. Hans Hagström såg till att det fanns värmande kaffe och smörgåsar i framdukat.

Den 29 januari hade vi vårt årsmöte i Marinstugan med cirka 30 deltagare. Efter en inledande tyst minut för bortgångne medlemmen Bert Holmqvist valdes Stig Pettersson att leda årsmötet. Då mötet var väl förberett, var förhandlingarna snabbt avklarade. Som ny ledamot i styrelsen efter Hans Hagström (avböjt omval) valdes Leif Sandgren. De styrelsemedlemmar, vars mandat gått ut, omvaldes. Efter avslutade förhandlingar smakade den sedvanliga pyttipannan med tillbehör bra. Senare serverades kaffe och semla.

Under kvällen sjöngs allsång. Våra musikaliska medlemmar Stig Pettersson på dragspel och Holger Karlsson på munspel var de, som var tongivande. Vidare förrättades första dragningen av fyra i vårt medlemslotteri.

Den 2 februari var det åter dags för vår månatliga tisdagsträff. Träffen lockade 14 personer, som lät sig väl smaka det av Lennart Salomonsson framdukade kaffet med smörgåsar. Under kvällen visade Bengt Carlsson ett par inspelade äldre Tv-filmer/reportage. Den ena filmen skildrade besättningens vardagliga tjänst och tankar ombord på robotbåten HMS Luleå. Slutet på filmen blev dock tragiskt. Båten kolliderade, varvid en i besättningen omkom. Den andra filmen var ett reportage om Muskövarvet förmodligen i tidsskedet, när detta var färdigbyggt. Bland annat intervjuades (då i tjänst) vår förre förbundsordförande Gunnar Bengtsson. En av våra medlemmar, Alf Fransson, hade fyllt 60 år och fick av Lennart ta emot det sedvanliga glasankaret.

Den 2 mars samlades ca 10 personer i Marinstugan för den månatliga tisdagsträffen. Leif Carlsson såg till att deltagarna fick värmande kaffe och smörgåsar

Den 18 mars stod ärtmiddag på programmet. Närmare 30 personer hade hörsammat inbjudan och lät sig väl smaka av klubbmästarnas goda ärtsoppa och pannkaka. Till ärtsoppan serverades som sig bör varm

punsch till dem, som så önskade. Senare serverades kaffe med god kaka.

Tisdagsträffen den 6 april var välbesökt. Cirka 20 personer samlades för att bland annat höra amatördykaren och seglingsentusiasten Åke Rudelöv berätta om och visa bilder från sina dykningar och en seglats i Östersjön. Åke berättade om och visade vackra bilder från dykningar han gjort både inom- och utomlands. Vidare berättade Åke om och visade bilder från sin 3 månader långa segling i Östersjön Seglatsen startade i Oskarshamn. Vändpunkten var så långt man kan komma upp i Bottenviken och sedan tillbaka till Oskarshamn. En natt "liten" seglats på drygt 2000 sjömil.

Den 23 april var det dags för vårens kulinariska afton. De bortåt trettio personer, som samlades, kunde njuta av klubbmästarnas champinjonsoppa, kycklingfilé, fruktkräm med gräddmjölk.

En av våra medlemmar, Stig Pettersson överlämnade som gåva till föreningen tolv tavlor på olika fyrar längs den svenska kusten. Våra klubbmästare, Leif Carlsson och Sten Svensson, fick av Stigs fru Essy var sin egenhändigt handmålad värmeljushållare som tack för gott arbete i köket.

Tisdagsträffen den 4 maj samlade närmare 15 personer. Efter kaffe och smörgåsar anordnat av Anders Karlsson var det dags för en av våra medlemmar, Kjell Svensson, att berätta och visa bilder från då (1982) världens största integrerade mjölkprojekt, en farm i Saudi Arabien. Kjell tjänstgjorde där som VD under 4,5 år. Lite siffror: Areal 2500 ha för foderproduktion, 10 000 mjölkkor, totalt med kvigor och kalvar 20 000 nötkreatur. Vatten pumpades från 1200 meters djup.

Hälsningar från FM Växjö genom Anders Karlsson

**Vi har batterier för alla behov:
BIL | BÅT | TUNGA FORDON**

TUDOR
BATTERIES

Tudor grossisten i
Nacka - Värmdö

AB MASKINEXPORT
Box 37 S-134 21 Gustavsberg · Besök: Skogsbövägen 1
Tel 08-570 355 00 · Mobil 0708-355 100

Ät Din lunch på Militärsällskapet

Tag för vana att då och då äta lunch på
MILITÄRSÄLLSKAPET.

Sittningar 11.30, resp. 12.30. Lunch bokas senast dagen innan per telefon. Lokalerna är öppna 11.00 till 14.00, måndag till fredag under säsongen. Är Du officer, reservare eller verksam i Totalförsvaret, kan Du mot årsavgift bli medlem och inta Din Lunch.

Medlemmar har dessutom möjlighet att disponera lokalerna för högtidsdagar eller andra sammankomster på kvällstid. Bokning sker i god tid, senast två veckor innan.

Njut av den vällagade och rikliga maten och koppla av i den trivsamma atmosfären.

Ta gärna med gäster. Ett konferensrum är iordningställt för sammanträden.

Adress: Valhallavägen 104. 3tr
Tel: 08-611 60 92
www.militarsallskapet.se

Marininspektören i Ängelholm

I början av december besökte marininspektören, tillika rikshedersordföranden, Anders Grenstad, Flottans Män i Ängelholm, där han i bibliotekets hörsal informerade om vår marin av idag.

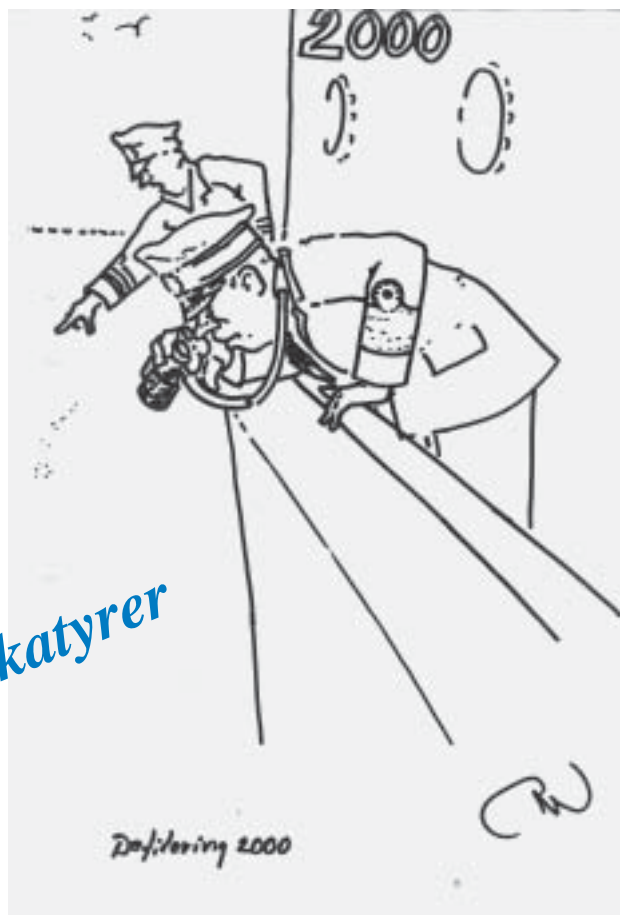
I samband med en träff i föreningens Kajuta samma dag passade Anders Grenstad på att överlämna Flottans Mäns hederstecken till fru Leni Ketler och landssekreteraren i Marineföreningen Sören Konradsen. Lenis make Ibb, förman för Marineföreningen i Storköpenhamn har tidigare fått utmärkelsen.

På bilden syns från vänster ordförande Lars Linde, fru Leni Ketler och marininspektören.

Gunnar Gunnarson

Foto: Gunnar Gunnarson

Här bodde skepps- gossarna

Skeppsgossekasernen

Skeppsgossekasernen i Karlskrona, eller som den egentligen heter, kasern Ankarstierna, byggdes åren 1878-1881. Arkitekter var bröderna Axel (1833-1913) och Hjalmar (1837-1897) Kumlien. Kasernen byggdes som förläggning och som utbildningslokaler för dåvarande Skeppsgossekåren, som hade etablerats som fast kår av Karl XI 1685.

På platsen låg tidigare en skeppsgosseskola byggd 1820, men redan 1732 hade kåren skollokaler på den plats, där Nordenskjöldska gården i dag ligger, d.v.s. i hörnet av Amiralitetstorget och Borgmästaregatan. Dessa lokaler brann ner till grunden i samband med den stora stadsbranden 1790. Man blev härmed husvill och förde en ambulerande tillvaro fram till 1820.

I april 1939 karlskrevs de sista skeppsgossarna och kasernen kom att användas till förläggning av sjömän och skulle snart få en stor omfattning med hänsyn till alla inkallelser, som ägde rum under beredskapsåren.

I början av 1950-talet användes lokalerna som komplement till Högre Allmänna Läroverket i Karlskrona. Den gamla läroverksbyggnaden var alldeles för liten för det ökande elevantalet.

Med start år 1954 började man bygga utställningar i huset i och med att Varvmuseet, sedermera Marin-

museet, etablerade sig i lokalerna och successivt fyllde huset. Verksamheten pågick till september 1996, då flytten till Stumholmen påbörjades.

Kasernen förvaltas i dag av Statens fastighetsverk och inrymmer ett dataföretag, en gymnasieskola samt Karlskrona kommuns kulturskola, som dock lämnar lokalerna vid årsskiftet 2009 - 2010. En del av Försvarmaktens logistik (FM LOG) är också hyresgäster.

Utanför kasernen står Axel Olssons staty "Skeppsgossen", som avtäcktes i samband med kårens 300-årsjubileum 1985.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Skeppsgossen

Sista karlskrivningen av skeppsgossar den 15 april 1939

Evert Taube

– en Flottans Man

Evert Taube – en folkkär nationalskald, vilket förhållande hade han till Flottans Män?

I det förra numret av vår tidskrift angavs det kortfattat, att Evert Taube var styrelsemedlem och förgyllde den första ärtmiddagen för Flottans Män på Skeppsholmen den 25 maj 1935 med både backlagsvisa och en dikt.

Evert föddes för 120 år sedan i Göteborg den 12 mars. Hans konstnärliga själ fick inte plats i en skolsal, så han rymde till Stockholm 16 år gammal för att studera konst. Det gick inte så bra och hans far fyrmästaren åkte året därpå till Stockholm och förelade honom ultimatum, gymnasiestudier eller gå till sjöss. Valet var synbarligen lätt för Evert och bildade med tiden grund för berättelser om Fritiof Anderssons äventyr på de sju haven.

Genom sin sjömansbok och därmed sjömanshusin-skriven var det självklart för Evert att återvända till fosterlandet och fullgöra tjänst i Kungliga Flottan under det första världskriget 1916 -17 som värnpliktig däcksmän såväl på 1.kl pansarbåten Niord som reservrorsman på ångtorpedbåten / vedettbåten Spica.

När vår kamratförening bildades invaldes Evert Taube såsom en engagerad företrädare för Flottans sak i den första styrelsen.

Vid den ovan angivna ärtmiddagen för 600 personer var det uppsluppet. I referatet efter middagen skrivs i vår tidning bl a: "Det var allsång och kvartettsång. Det var backlagsvisa, författad av Evert Taube, som också under middagen författade en dikt, vilken han sedan, högt upptornad, föredrog för det tacksamma auditoriet." Den nämnda dikten är "Örlogssång tillägnad Flottans Män" och återges här nedan.

Under många år hade vår tidning som omslagsbild en teckning av Evert Taube med örlogsflaggan och torpedbåtarna.

År 1944 införskaffade föreningen en ö i Stockholms skärgård utanför Finnhamn, som heter Stora Tratten. Det blev en mycket populär ö, dit även Evert vallfärdade. Han skrev bland annat en visa "att sjungas på färd till Stora Tratten". Everts minne är mycket påtagligt på Stora tratten. Klubbhuset är döpt till Evert Taube och stugorna efter hans diktning, Carmencita, Ellinor, Maj på Malö, Albertina, Calle Scheven och Sjösala. Turbåten till Finnhamn, liten och stark, är döpt till Karl Alfred.

När Evert på sin 60-årsdag firades med bankett på Grand Hôtel, uppenbarade han sig i blåkragad uniform,

lånad från Skeppsholmsförrådet och till vilken han bar riddartecknet av Nordstjerneorden.

På Evert Taubes 80-årsdag år 1970, uppvaktade FM honom med en adress skriven på telegramblanketten med den av Evert målade torpedbåtsvinjetten. Han fick också mottaga vårt hederstecken. Uppvaktningen återgavs i TV, där man kunde höra Evert utbringa ett leve för Flottans Män.

År 1971 avnjöt HMS T121 Spica officerare med FC Bror Schwieler julmiddag på den Gyldene Freden. En av officerarna fick se Evert Taube vid sitt stambord och efter ett enhälligt beslut skickades budbäraren fram för att erbjuda Evert en Cognac till kaffet, naturligtvis på Spicas gunrums bekostnad.

Evert tackade på följande vis:

"Till Flottans män i Djupa Källaren Den Gyldene Freden 10.XII.71

Min fria vakt går ut om en kvart – men jag ber att få ha erbjudandet tillgodo
Leve Sverige!

Till kamraterna officerare och övriga å HM Torpedbåt Spica.

Mina herrar! Det är ju ett unikt sammanträffande att under tecknad som efter fullgjord tjänst som vpl m. 120 207 / 11-15 (Flottan i allmän tjänst) gick som frivillig rorsman i februaristormarna 1917 och dels bärgade dels sprängde hotande minor med förra (!) Spicas chef, befäl och besättning - att jag nu vid 82 års ålder och medlem av Flottans Män får ett så kamratligt och vänskapligt bemötande av nya Spicas officerare, det är en stor händelse i mitt liv och min tacksamhet är djup och ärlig.

Som ovan
Evert Taube
Fil. Doktor
Författare"

Läs breven på sidan 36!

Niord

Detta dokument finns i faksimil uppsatt i gunrummet på numera K-märkta Traditionsfartyget T121 Spica. Tyvärr finns ju inte Evert med oss längre, men erbjudandet står kvar att nyttjas av förslagsvis Sven Bertil Taube eller sonsonen Jesper.

Dokumentet finns i original hos dåvarande fartygschefen Bror Schwieler.

Evert Taube gick bort den 31 januari 1976 och jordfästes den 16 februari. Medlemmar ur Flottans Män bildade tillsammans med sjövärnaspiranter hedersvakt vid kistan. Sven Bertil Taube, som önskat vår närvaro vid begravningsakten, skrev därefter och tackade "... för den insats ni gjorde för att skänka Evert en sista hyllning och samtidigt ge ceremonien en inramning som i enkelhet och stram värdighet var precis sådan, som Evert ville ha den"

Om diktaren, poeten och nationalskalden har skrivits åtskilligt. Mindre känt är kanske att amiralen Oscar Krokstedt, hedersledamot i Flottans Män samt Hedersskeppsgosse, i samband med sina litteraturstudier efter uppnådd pensionsålder författat en mycket intressant artikel om Poeten Taube och hans diktning om sjömanslivet med inriktning mot Fritiof Andersson och Karl Alfreds öden och äventyr. Artikeln återfinns i vårt Evert Taubenummer av tidskriften, nr 2, 1976.

Evert Taube var en mångsidig poet och trubadur. Han ägnade sig med energi och kärlek åt såväl ost- som västkusten. Sjösalaboken med Rönnerdahls visor representerar ostkusten under det att Ballader i Bohuslän får representera västkusten.

Evert och hans konstnärsvän Kurt Jungstedt genomförde under mitten av 50- talet en segling från Archimbold till Hornö. Evert skrev och Kurt ritade. Tillsammans blev det en helt fantastisk bok som heter Västlig horisont. Läs den!

Låt mig slutligen återge några rader ur dess prolog och epilog:

"... Barfota sprang jag som liten och lekte i färger och dofter på detta Bohusläns stränder men liksom så många dess söner fann jag till sjöss och i främmande land först min utkomst som vuxen. Tydligast stod för min längtan tillbaka till Skageracks stränder likväl de syner av stugor och bryggor och båtar och ortsbör, fiskare, kvinnor i hucklen och gyttret av knaltar och gavlar som Jungstedt ritat och målat och visat oss här. Det är dessa tavlor och teckningar av min kamrat som gav inspirationen till mina ord. Som en ram står de nu kring hans linjer och färger från Bohuslandet som ger åt vårt Sverige dess västliga synkrets och ger oss sjömän och fångstmän som hela världen högaktar för dess djärvhet och dygder. Dem ville vi hedra med dessa bilder och ord."

Avslutningsvis:

"... Jag blev fördröjd med "Monsunen" i Gathenhielm skärgård, jag ligger fint mot en sidenslät berghäll i Gaddulven väster på Vinga. Ankaret rätt långt från land har jag ute, kan fort hala båten bort från berget om vind sveper in eller sjögången ökar. ... Humlor och fjärilar dyker i blommornas kalkar och suger sällhet ur dem, men sjön suger också. Nu tar jag helt resolut och drar korken ur kruset från Holland. Börjar så smått med en smörgås en böckling en äkta genever medan potatisen kokar—"

T 121 Spica

Evert Taube på Den Gyllene Freden

ÖRLOGSSÅNG

Tillägnad Flottans Män den 25 maj 1935
Av Evert Taube

Sjung om de spejande örnnarnas hav
storm över vikingavärlden!
Sjung om den frihet som fäderna gav
Sverige vid seglen och svärdens.
Sjung om hur drakskepp med svenskar ombord
vidgade världen för folken i nord.
Segervind förde dem vida.
Sjung om de fredliga bragdernas män
svenskar, som plöja ännu fjärran hän.
Stormande sjung, gammal och ung
lyssne till sången och värje
:/: din urgamla frihet, Sverige :/:

Sjung om Klas Uggla och sjung om Klas Horn
storm över Östersjöfälten!
Sjung in i hamnar, i stugor och torn
sången om flottan vid Bälten!
Sjung om Clas Fleming på östersjövakt!
Sjung om de offer, som Flottan har bragt
svenskarnas frihet och ära!
Sjung in i sinnet hos yngling och mö!
Här är din frihet – den fräsande sjö!
Stormande sjung, gammal och ung
lyssne till sången och värje
:/: din urgamla frihet Sverige :/:

Örjan Sterner

10. XII. 71.

Till Kamraterna
Officerare och
Övriga i H.M.
Torpelbas Spice.

Min herror! Det är
en utvald samman-
träffank att underkast-
nas som efter full-
gjord tjänst som Vst.
M.120 207 (Flottan i
allmänhet) gick som pi-
votlig soldat i februari
1917 och blev
högare ledare i Sverige
Attente minor / Vst!

med förra (1) Spicas
Chef. befitt och besitt-
ning - att jag nu
vid 82 års ålder
och muller av Flottan
Män för att som
Kamratligt och vän-
skapligt sammanträff
att nya Spicas offi-
cerare, det är en
stor hälsning i mitt
liv och om tackom.
Det är djupa och
ärlig som ovan!
Evert Taake
Fil. Doktor
Författare

Till
Flottans män
i Djupa
Källaren.
Den Gyldene Tulden
10. XII. 71.

Min fria vakt gör
ut om en kvart -
men jag för att fö-
ra erjublandet i Sverige!
Evert Taake

Älvsnabbenjubileum

Den 17 april samlades 60 besättningsmedlemmar från HMS Älvsnabben längresa 1959-60 för att fira 50-årsjubileum i Karlskrona. Efter inmönstring på Bataljon af Trolle följde jubileumsmiddag på Sjöofficerssällskapets restaurang.

Per Ferm, initiativtagare till träffen, hälsade välkommen och utlyste en tyst minut för att hedra våra bortgångna kamrater. Torsten Nilsson kåserade om besöket i Pireus och problemet med en flaska Metaxa och överlämnade sedan en bok från dottern till högboatsman Arvid Carlsson alias "Haj-Kalle".

Boken är ett tidsdokument om hur hemmafronten upplevde vår resa. Boken finns nu hos föreningen Flottans Män i Karlskrona. Hans Wachtmeister tackade för initiativet, som tagits, för att få till stånd denna återträff och Lars Hoel tog täten för att hamn för hamn gå igenom vår resa som fick besättningsmedlemmar att spontant ge utlopp för sin berättarglädje från någon episod i varje hamn.

Per Ferm hälsar välkommen

Haj-Kalle

Jubileets nestor, Lars Ivar Centerfalk, tackade för den utsökta middagen, för vilken källarmästarinnan Monica har all heder av.

Kvällen handlade om återseendets glädje och samtal kring alla gemensamma minnen.

Dagen efter besökte vi Marinmuseum, där vi först fick se ett fint bildspel från resan som skapats av Bengt Norstedt. Sedan genomförde vi en guidad rundtur och besöket avslutades med en smaklig lunch-buffé på restaurang Skeppsgossen.

Vi skildes åt med en ömsesidig förhoppning om ett återseende.

Deltagarna framför sitt varma tack till Marinbasen, Sodexhos restaurang på Bataljon af Trolle och Marinmuseets personal, som alla ställde upp på ett utomordentligt sätt.

På jubileumskommitténs vägnar

Lennart Bresell Hans Pettersson

Torsten Nilsson kåserar

PS

Jubileumsträffen medförde att Kamratföreningen Flottans Män fick 15 nya medlemmar.

DS

Vi som va med

Danska eskadern vid mobiliseringskajen Örlogsvarvet i Karlskrona 1943. Till höger torpedbåten Havskatten, till vänster en minsvepare

Torpedbåten Havskatten har sliptagits på torpedbåtslippen vid Karlskrona örlogsvarv. Till vänster en av kustar-

Ett sextiofemårsminne

– Danska flottan i exil 1943- 1945

På sträckningsmuren vid Bastion Aurora på Kungsbron i Karlskrona hänger en minnesplatta, där delar av danska flottan tackar för sin vistelse i Karlskrona under andra världskrigets två sista år.

En av sjökrigshistoriens mest udda händelser var, att det neutrala Sverige upplät utrymme i sin viktigaste örlogsbas till en krigförande nations flotta, en flotta på flykt från sitt hemland.

Det handlar om delar av den danska flottan, som låg internerade i örlogshamnen i Karlskrona från den 31 augusti 1943 till krigsslutet i maj 1945.

Samexistens

Efter ockupationen av Danmark den 9 april 1940 hade det danska försvaret tillåtits existera trots den tyska närvaron. Tyskarna försökte få en bild av en dansk självständighet under tyskt beskydd, men denna bild blev med tiden svårare och svårare att upprätthålla. Jag lämnar i detta sammanhang därhän allt som hände fram till augusti 1943.

Augusti 1943

Just i denna månad beslutade de tyska ockupationsmyndigheterna i Danmark att slutligen göra sig av med det latent hot, som den danska krigsmakten utgjorde.

Den 28 augusti 1943 krävde den tyske riksbefullmäktige en total dansk underkastelse. Undantagstillstånd skulle proklameras, dödsstraff för sabotage skulle infö-

ras, gisslan skulle tas för att förhindra upplopp och krigsmateriel skulle lämnas över till tyskarna. Dagen efter, den 29, utfärdade den tyske befälhavaren von Hanneken undantagstillstånd i hela Danmark.

Härens ledning anammade i princip de tyska direktiven, medan marinchefen viceamiral Vedel hade vidtagit förberedelser för att hindra, att flottan skulle falla i fiendens händer. Han hade utfärdat order om, att de fartyg, som kunde, skulle försöka ta sig till Sverige och att de fartyg, som låg i danska hamnar skulle sänkas, om tyskarna försökte överta dem. Forsvarsministern försökte få amiralen att ändra ordern, men då hotade denne med att avgå.

KI 0407 den 30 augusti beordrade marinchefen, att alla örlogsfartyg på flottans huvudstation Holmen i Köpenhamn skulle sänkas. Samtliga andra fartyg fick fem minuter senare order om att söka svensk hamn.

Flykt till Sverige

Tio fartyg, som använts för kustbevakning – torpedbåten *Havskatten* och nio kuttrar – samt tre minsvepare lyckades i gryningstimmarna fly till Sverige och anlöpte Landskrona, Malmö och Trelleborg.

Den 30-31 augusti fördes de danska fartygen under svensk eskort genom Falsterbokanalen till Karlskrona. Den svenske marinchefens order angav, att försök från krigförande part förstöra fartygen skulle avvisas. Man skulle också, om så erfordrades, använda de danska fartygens beväpning. I Karlskrona avrustades de danska

En del av danska eskadern vid Mobiliseringskajen Örlogsvarvet 1944. Torpedbåten Havskatten, en minsve-

Två danska kuttrar vid Mobiliseringskajen. I bakgrunden Amiralitetskyrkan och Dyktanken.

fartygen den 14 september, men besättningarna internerades aldrig. De flesta erbjöds någon form av arbete, för det mesta skogshuggning för att få fram ved.

I Sverige

Tanken var att bilda en marin enhet av de fartyg och den personal ur flottan, som flytt till Sverige. I slutet av februari 1944 samlades befäl och manskap om cirka 150 man på Sättra brunn utanför Sala för att utbildas. En styrka om 24 man blev kvar i Karlskrona för tillsyn och över- syn av fartygen.

En dansk sjöofficer, löjtnanten av 1.graden Kaj Noelsö Bang uttogs att tjänstgöra på den svenska minsveparen *Holmön* i utbildningssyfte. Flera danska officerare och underofficerare placerades på andra svenska örlogsfartyg med det uttalade målet, att tjänstgöringen skulle vara till gagn för båda parter. Det blev viss uppståndelse bland allmänheten, då danska officerare i nysydd danska uniformer visade sig på de svenska fartygen.

Upplösningen

Den danska flottiljen avgick från Karlskrona de 1 maj 1945 till väntläge i Malmö. På fredagskvällen den 4 maj fick man budet om tyskarnas väntade kapitulation. Flottiljen avseglade därefter till Helsingborg och anlände dit den 5 maj kl 0600. För första gången på 20 månader kunde man se danska örlogsflaggor i Öresund.

I Helsingborg ilastades den danska brigaden, som utbildats i Sverige och strax efter kl 1000 skedde överseg-

lingen av sundet på tre kolonner. Vid 1300-tiden var huvuddelen av styrkan i land vid Helsingör och bl.a. med denna operation och tyskarnas kapitulation var Danmark fritt efter drygt 5 års tysk okkupation.

Olle Melin

Bilder från Marinmuseets arkiv

Minnesplattan

Ett 70-årsminne

– jagarköp i Italien

Våren 1940 var Sverige nära att dras in i det andra världskriget. Detta var i samband med, att de i Italien inköpta jagarna beslagtogs av engelsmännen under jagarnas uppehåll på Färöarna. Men den svenske kontingentchefen, Torsten Hagman, lämnade över jagarna till engelsmännen och undvek genom detta strid mot en överlägsen angripare. För detta beslut fick Hagman utstå mycket kritik från marinledning och kollegor.

Inköp av jagare

I januari 1940 fick Sverige efter några månaders förhandling klartecken att köpa 4 jagare från Italien, 2 av Spicaklass och två av Sellaklass. Sellaklassen var från början av 1920-talet och Spicaklassen från början av 1930-talet. Sellaklassens båda jagare döptes till *Psilander* och *Puke* och Spicaklassens till *Remus* och *Romulus*.

Avfärden

I februari 1940 lämnade Svenska Lloyds *Patricia* Göteborg med cirka 500 man ombord. Det var de blivande fartygsbesättningarna, som skulle ta sig till Italien och där bli kvar tills det var dags för hemfärd med de nyinköpta fartygen. *Patricia* gjordes om från hjälpkryssare till civilt passagerarfartyg. En mängd förnödenheter lastades. *Patricia* var det första större fartyget, som passerade Skagerackspären. Den 19 mars anlände *Patricia* till La Spezia och möttes av eskaderchefen kommandörkapten Torsten Hagman.

Rustning av fartygen

Direkt efter ankomsten tog rustningsarbetet fart. Under rustningsperioden ockuperade Tyskland Danmark och Norge. Detta kunde innebära svårigheter för hemfärden och man var också bekymrade över Italiens eventuella

Puke

Psilander

Patricia

Romulus

inträde i kriget, innan man hunnit lämna landet. Förutom rustning skedde ilastning på *Patricia* av motortorpedbåtar, reservmotorer, minor m.m., vilka ingått i köpet.

Det officiella övertagandet av de fyra jagarna skedde vid militär ceremoni med flaggskiftning den 27 mars. Den 13 april 1940 var utrustningsarbeten och provturer avslutade och fartygen avgick från La Spezia.

För att säkerställa flottiljens behov av brännolja hade svenska regeringen köpt en last om 14 500 ton. Trelleborgstankern *Castor* skulle möta den svenska styrkan, när den passerat Gibraltar. *Castor* skulle därefter anslutas till flottiljen och följa med till Sverige.

Kort efter avfärden gick Italien i krig på Tyskland sida och kallade hem sina maskinister, som följt med de svenska jagarna.

Bekymmersam hemresa

Under resan mot Irland konstaterades, att tankern *Castor* bara förmådde hålla 8 knop, medan bästa ekonomifart för övriga fartyg var 12 knop. *Castor* eskorterades därför ut från det ubåtsfarliga området och fick order att på egen hand fortsätta resan till Cobh (Queenstown) på Irland. Vid middagstid den 30 maj blev *Castor* oväntat prejad av en fransk kryssare och införd till Casablanca för undersökning. Efter ingripande från svenska regeringen släpptes *Castor* efter 2 dygn, men fick nu order att gå direkt till Färöarna för att där ansluta sig till styrkan, som vid samma tid låg för ankar i Cobh utan olja och väntade på *Castor*. Problemet för jagarna i Cobh var, att man inte hade tillräckligt med olja för att ta sig till Färöarna, där man nu skulle möta *Castor*. *Patricia* fick därför släppa till av sitt eget bunkerförråd till jagarna, för att de nätt och jämt skulle klara resan till Thorshavn. Dessutom fick *Patricia* 118 nya passagerare vid det irländska besöket, bl.a. sjömän från torpederade svenska fartyg, som blivit infrysade på Irland genom kriget och som nu såg en chans att få komma hem.

Händelserna på Färöarna

Den 19 juni var jagarna framme i Thorshavn och en bestyckad brittisk trälare mötte upp. Ankarplats anvisades långt in i Skaalfjorden av den engelske komplementeringsofficeren.

Tidigt på morgonen den 20 juni väcktes Hagman av vakthavande officer på *Puke*, som låg närmast fjordmynningen med fri sikt mot öppet vatten. VO meddelar Hagman, att under natten har tre stora utsjöjagare av Tribalklass anlänt, identifierade som brittiska *Tartar*, *Maori* och *Mastrona*. Samtidigt kunde Hagman själv konstatera, att en brittisk barkass med flaggsignal satts i sjön och närmade sig *Puke*.

Den brittiska delegationen förde med sig en order från den brittiska regeringen signerad Winston Churchill att ta samtliga fyra svenska jagarna i beslag under "Right of Angary", ett prejudikat från tysk-franska kriget 1870-1871, där man har rätt att under vissa omständigheter beslagta neutral egendom.

Den erfarna chefen avvisade kraven bestämt och förklarade, att han avsåg att ta upp strid eller sänka jagarna hellre, än att frivilligt överlämna dem till engelsmännen. Engelsmännen förklarade för Hagman, att man inte avsåg att röva de fyra jagarna. De skulle bara kvarhållas på Färöarna tills vidare, vilket skulle visa sig inte vara sant. Hagman begärde istället att få den brittiska regeringens krav och motiv i skriftlig form, varefter även han i sin tur skulle svara skriftligt. Den skriftliga ordern kom och efter samråd med sina fartygschefer besvarade Hagman skriftligt engelsmännens order, som innebar, att jagarna skulle föras till England.

Hagman gjorde en framställan, att besättningsmännen skulle embarkera *Patricia* och *Castor* istället för att föras till England. Framställan beviljades

Hagmans skriftliga svarlöd:

" Under omständigheternas makt har jag ingen annan möjlighet än att gå med på kravet. Jag protesterar allvarligt mot hela proceduren och särskilt mot, att vi förvägras kommunicera med vår egen regering. "

Från engelsk sida leddes jagarnas utrymning av Capt. Crowther, Naval Officer in Charge of Faroe Island och Capt. Caslon. Båda föreföll ledsna och skamsna över sin regerings tilltag. Innan beslutet att lämna fartygen tagits, uppträdde de svenska besättningarna lugnt och beslutamt, beredda på de förödande skador och förluster, som skulle drabba dem och deras fartyg vid en strid mot den flerfaldigt överlägsna engelska sjöstyrkan. Efter att utrymningen av jagarna avslutats, lade engelska fartyg till och ombordsatte sin personal på jagarna

Vänd om

Den 21 juni kl 09:00 fick *Patricia* och *Castor* tillstånd att lämna Färöarna. Itelegram kunde Hagman meddela CM i Sverige, vad som inträffat på Färöarna. Kl 22:45 fick man svar från amiral Fabian Tham:

" Återgå Thorshavn STOP Återfordra svenska jagarna STOP engelska regeringen ej meddelat något till svenska regeringen STOP CM. "

Den 22 juni 08:20 ankrade *Patricia* och *Castor* på redde utanför Thorshavn och Hagman sände följande telegram::

" Min regering har kraftfullt protesterat och väntar sig, att jagarna återlämnas STOP Vi är beordrade att stanna här tills de är återlämnade STOP Sänd över Sveriges konsul STOP AC TH "

Sveriges konsul kunde bara konstatera, att jagarna förflyttats till för honom obekant plats och att han hos den brittiske konsuln ingivit sin protest mot förflyttningen.

Fem dagar senare avslöjades, att jagarna förts till Kirkwall på Orkneyöarna, sannolikt flottbasen Scapa Flow. Den 30 juni 01:00 avgick *Patricia* till Kirkwall och ankrade 22:50 samma kväll invid jagarna i Inganess Bay. Man kunde konstatera, att fartygen fått en hel del skador under sin bogsering i hårt väder från Färöarna. *Patricia* och jagarna lämnade Kirkwall den 5 juli 02:00 och anslöt senare med *Castor* för att i kolonn sätta kurs på Norge.

Hemresan

Den 9 juli förtöjde fartygen i Kristiansand i Norge. Besättningarna, som förlorat sin personliga utrustning vid det engelska jagarbeslaget varav flera var barfota, utrustades på nytt av tyskarna i Kristiansand, som gjorde allt för en propagandavinst och utverkade fri lejd och lotsning genom den minfria rännan i Skagerack.

Den 10 juli på morgonen inpasserade avdelningen på svenskt vatten med den 25 m långa blågula vimpeln "Hemlängtan" i topp och möttes av jagarna *Wrangel* och *Nordenskjöld*, som manade reling och hurrade. Efter de strapatser och intermezzon, som besättningarna utstått, väntade man sig något av en triumffärd vid ankomsten till Göteborg. I stället väntade en ensam amiral Tham på kajen vid Nya varvet, som ville veta varför jagarna så "lättvindigt" överlämnats till Royal Navy.

Uppgifter för jagarna

Efter översyns- och vissa modifieringsarbeten sattes jagarna in i den svenska neutralitetsvakten. *Psilander* och *Puke* tillfördes Göteborgsavdelningen och *Remus* och *Romulus* tilldelades Kustflottan och sattes in i eskorttjänsten. *Psilander* och *Puke* uttrangerades redan 1947 och skrotades, medan *Remus* och *Romulus* levde kvar i flottan till 1958.

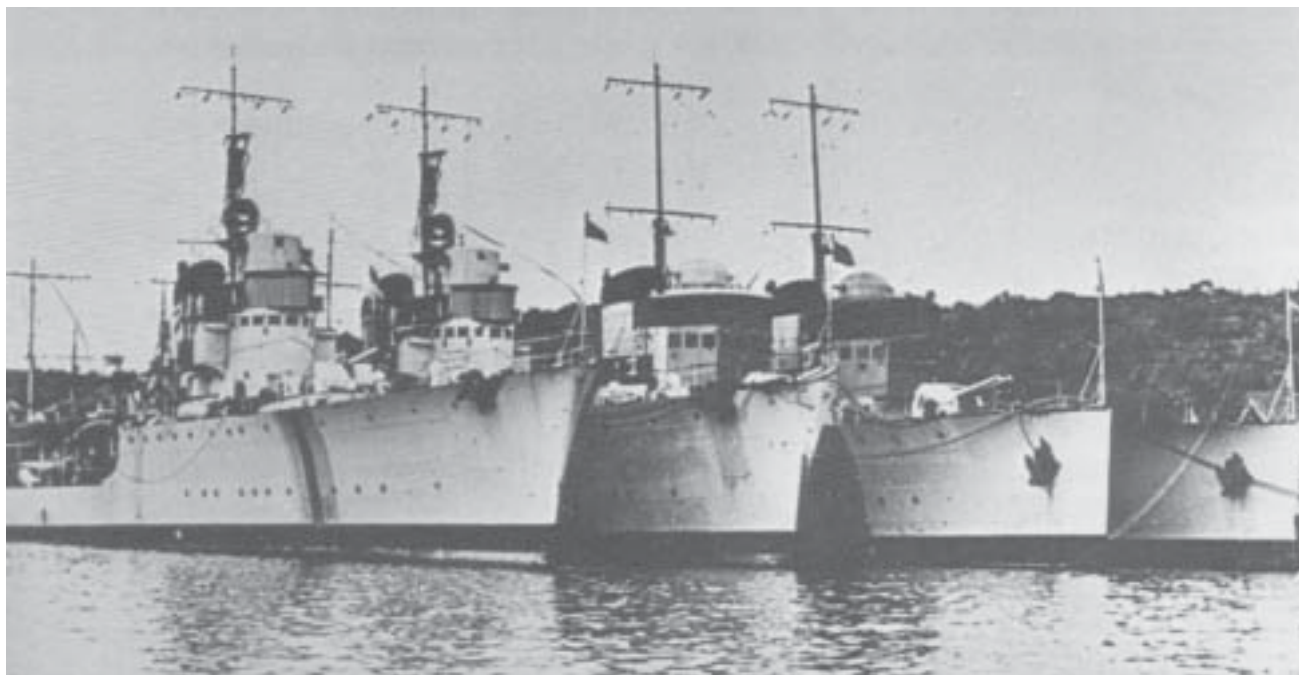
Hagman på Pukes brygga vid avgången från La Spezia.

Epilog

Torsten Hagman ställdes senare inför krigsrätt, men friades på alla punkter. Han ägnade resten av sitt liv, att på olika sätt belysa affären på Färöarna. Statsminister Per Albin Hansson ångrade under resten av sitt liv, att han inte beredde sig tid och tillsammans med sin försvarsminister Sköld reste ned till Göteborg och tog emot jagarna. England betalade fullt skadestånd och bad officiellt om ursäkt för sitt ingripande. Winston Churchill meddelade den svenska ministern i London att; "Om kommandörkapten Hagman varit i vår flotta, skulle jag gett honom vår högsta utmärkelse".

Olle Melin

Arkivbilder

Äntligen hemma vid kaj på Nya Varvet i Göteborg den 10 juli 1940.
Foto statens Sjöhistoriska Museum.

Adenviken

Fortsättning från sidan 4

När reportaget från sidan 4 var skrivet, dök ett nytt resebrev upp från HMS Carlskronas pressofficer med följande innehåll.

När detta skrivs har vi precis lämnat Mombasa i Kenya och vi är nu åter ute i vårt operationsområde. I förra veckan passerade vi ekvatorn och alla obefarna besättningsmedlemmar fick det, i vissa avseenden, tveksamma nöjet att stifta närmare bekantskap med kung Neptun och hans hov. Den tidigare obefarne amiralen var först ut med att genomgå den speciella behandling, som krävs för att kunna upptas som befaren i Kung Neptuns rulla. Kung Neptun meddelade fartygschefen efter avslutad ceremoni, att samtliga ombord är befarna.

Den andra maj förtöjde vi i Mombasa för bunkring m.m. Vi har haft personal från Kockums med underleverantörer och FMV för installation, underhåll och reparation under vår tid i hamn.

Även under detta hamnbesök hade vi VIP-besök ombord och denna gång var det H.M. Konungen, som anlände i fartygets helikopter den 3 maj på kvällen. Kungen följde med fartyget på en dagstur den 4 maj och fick då tillfälle att följa verksamheten ombord.

Grönskan som mötte oss längs stränderna under inlöpandet till Mombasa står i stark kontrast till det ökenliknande landskapet, som finns i Djibouti.

Jocke Svensson

Återträff med traditioner

Jagaren HMS Upplands fartygschef 1964-65 heter Bengt Forsbeck. Han har under ett antal år samlat gunrumsofficerarna från dessa år till träffar. Många av dessa har ägt rum i Karlskrona, eftersom jagaren 1964-65 var en Karlskronabåt.

Årets träff ägde rum i Karlskrona 5 och 6 maj och denna gång var också damerna med på "resan". Under tecknad hade nöjet guida gruppen på Karlskronavarvet och på Björkholmen samt damerna på en stadsvandring

med besök på Porslinsmuseet. Herrarna fick en ordentlig genomgång av verksamheten vid 3.sjöstridsflottiljen och hade alla anledning att jämföra förhållandena på *Uppland* då med dagens fartygsliv. Träffen avslutades traditionsenligt ute hos Hans Wachtmeister på Johannishus.

Återträff med traditioner

På bilden syns gruppen utanför Sjöofficersmässen.

Foto: Olle Melin

Olle Melin

Hemvärnet 70 år

Det svenska Hemvärnet bildades våren 1940 mitt under det andra världskriget. Lagom till 70-årsjubileet 2010 kom jubileumsboken med Therese Åkerstedt som redaktör. Här presenteras en kavalkad av berättelser om hemvärnet, dess födelse, det moderna hemvärnet, framtiden, stridsskolan och mycket annat. Vidare redogörs för de olika frivilligorganisationerna, som stödjer hemvärnet med personal m.m. Åt hemvärnsmusiken ägnas ett kapitel liksom det viktiga stöd till samhället, som hemvärnat har att svara för.

Med boken följer en CD med musik från olika hemvärnsmusikkårer.

Det här är en mycket gedigen bok, som är rikt illustrerad. Den ska inte streckläsas, utan fungerar fastmer som en uppslagsbok skriven i en mycket ledig stil.

Röjdykarna – i vått och torrt

Röjdykning som en funktion av minröjningsverksamheten påbörjades på allvar under 1950-talet och har allt sedan dess utvecklats såväl tekniskt och taktiskt. Verksamheten har i stort varit jämnårig med Kalla kriget. Detta har slutat, men röjdykverksamheten fortsätter.

Boken är nummer 22 av skriftserien Försvaret och kalla kriget med Jan Thörnqvist som projektledare samt Ingmar Elofsson och Lars Wigert som redaktörer.

Boken innehåller allt det, som kan förväntas av en krönika av detta slag. Skreds-vik, utbildning, fysisk fostran, ammunitionsröjning och mycket annat finns att läsa om. Ett eget kapitel får pionjären Rolf Hamilton, en legend i marinens dykeriverksamhet.

Boken utgör en mycket intressant läsning och kan med fördel läsas av alla med marint intresse.

Boken är synnerligen väl illustrerad, vilket avsevärt förhöjer värdet.

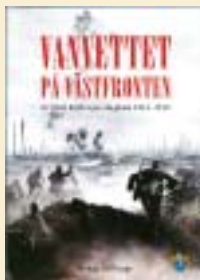

Spionen på FRA

Författaren Anders Jallai är dykare och före detta stridsflygare. Han fann den sovjetiska ubåten S7 på svenskt vatten, det nedskjutna Catalinaplanet samt DC-3:an. För den senare bedriften belönades han med guldmedalj av Hans Majestät Konungen.

Nu har han debuterat som romanförfattare. Spionen på FRA är en djupt initierad spänningsroman om ubåtskränkningar och spioner inom FRA och underrättelsetjänsten. Det är första delen i en triologi och bygger mycket på författarens egna erfarenheter och arkivforskningar samt med samtal med inom underrättelseväsendet verksamma personer.

Spännande läsning!

Vanvettet på Västfronten

I juni 1915 tog löjtnanten Carl Belfrage avsked från Bohusläns regemente och den svenska krigsmakten. Han gick i tysk tjänst och kom de närmaste dryga tre åren att tjänstgöra på västfronten i första världskriget.

I slaget vid Somme stupade över 1,2 miljoner man. För generalerna var människovärdet lågt och de offrade många soldater i till synes obetydliga militära operationer. Men i detta helvete på jorden befann sig Carl Belfrage – och han hade anteckningsboken med sig. Livet i skyttegravarna beskrivs utförligt, liksom samhällsresterna där omkring. Närmare verkligheten i första världskrigets skyttegravar är svårt att komma.

Carl Belfrages anteckningar föreligger såväl i bokform som i ljudbok. De är sammanställda av en yngre släkting, Bengt Belfrage, välkänd i kamratföreningssammanhang. Bengt är förutom en god skribent mest känd som valthornist med ett förflutet som solo-hornist i Berlinfilharmonikerna.

Ljudbandet tar cirka 9 timmar att lyssna igenom.

Sinnenas skärgård

Skärgårdsstiftelsens Vänbok 2010 har fått det talande namnet Sinnenas skärgård. Boken är ett praktverk signerat Erling Matz, text och Carina Lernhagen Matz foto. De fem sinna syn, känsel, lukt, smak och hörsel för läsaren till spännande platser i skärgården men även längre än så.

Författarparet har i 25 år utforskat och beskrivit skärgården i en lång rad böcker och artiklar med skärgård, kust och hav som teman.

Välskrivna texter, fantastiska bilder gör, att man fastnar lätt i boken. Men den kan läsas och beses hur många gånger som helst.

Årsbok för Marinmusei Vänner 2009

2009 års upplaga av Årsbok för Marinmusei vänner är en uppsatsbok i olika ämnen.. Flottans strider i Finska kriget 1808-1809 beskrivs förnämligt av Urban Windahl, som hade en anförvant med i striderna. Ur kommandör Govert Indebetous dagböcker finns en skildring av svensk-norsk eskadersamling i Arendal 1864, där syftet med samlingen var stöd till Danmark i samband med gränsstriderna i Slesvig/Holstein. Militärhistorikerna och överstelöjtnanten Stellan Bojerud berättar i "En kejsares sjörövare" Felix Graf von Luckner och hans eskapader under första världskriget, mellankrigstiden och andra världskriget. Luckner bosatte sig i Malmö efter andra världskriget och avled där 1966.

Vidare har Bojerud skrivit ett kapitel om tågfärjor som minkrussare.

Två ubåtsofficerare, Jarl Ellsén och Kjell Lundgren, medverkar med var sin uppsats, Ellsén om livet som sjökadett under andra världskriget och Lundgren om sina ubåtsår 1946-1958.

Slutligen har undertecknad medverkat med en uppsats om alla de militära etablissemang och byggnader i Karlskrona, som kommit i civilt bruk från 1950-talet och framåt

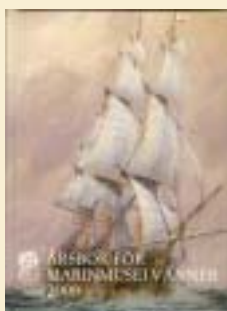

Staden vid havet

Staden vid havet är i detta fall Göteborg. Bokförlaget Max Ström brukar inte spara på krutet, när det gäller layout, bilder m.m. Det här bokverket utgör verkligen inget undantag i det fallet. Boken kom ut redan 2008, men kom i min hand för en tid sedan. Författarna Tore Hagman och Kristian Wedel har på ett strålande sätt i ord och bild skildrat sjöfartstaden Göteborg.

Det här är en bok, man inte sträckläser utan gärna återvänder till då och då. Stadens olika centrala delar skildras liksom Hisingen och avslutningsvis får läsaren följa Göteborg under ett år.

En verkligt stilig bok!

Stockholm från sjösidan

Marinarkeologen vid Sjöhistoriska museet i Stockholm, Magnus Hjulhammar, har i boken för första gången sammanställt Stockholms marinarkeologiska material, samtidigt som han på ett intressant sätt analyserar och tolkar den stora mängd fartygsvrak, som finns runt staden.

Stockholms närhet till vattnet har påverkat strategier och försvar, handel och sjöfart, kommunikationer och resursutvinning. Allt detta har lämnat spår, bl.a. i form av olika fartygsvrak. Vidare finns vid vattnet många spår efter flera av Stockholms många industrier.

En synnerligen välgjord, rikt illustrerad och lärorik bok.

Planeten havet

Stefan Edman
Bokförlaget Max Ström
ISBN 978-91-7126-166-3

Att Östersjön är ett av världens mest förorenade hav, vet de flesta svenskar. 85 miljoner människor bor runt detta hotade innavhav och forskare varnar för en kollaps, om vi inte börjar inse, att havet inte är en sopstation.

Vi har under decennier matats med en strid ström med varningsrapporter om övergödning, döda bottnar, utfiskning, dioxiner och andra gifter, säldöd och oljeskador. Polen har varit och är fortfarande en av de största utsläppskällorna i Östersjön, men nu har man även i detta land insett, att det inte går att pumpa ut avlopp och gifter i havet hur som helst.

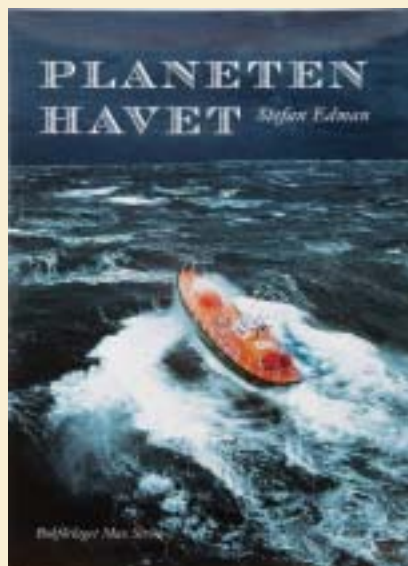
Stefan Edman ser i denna mycket intressanta bok trots allt ljuspunkter i allt detta elände. Föroreningarna i Östersjön minskar för första gången på 30 år. I fjol reducerades utsläppen faktiskt med tretusen ton fosfor och femtiotusen ton kväve. Andra positiva tecken är, att både torsken och havsörnarna är på väg tillbaka. En liten början kanske, men trots allt återstår det stora hästjobbet att göra Östersjön renare och reparera de enorma skador, som redan uppstått. Det är ett arbete, som kommer att ta decennier.

- Syftet med boken är att skapa lite lätt ilska och ett stort engagemang för havet, sa författaren när han intervjuades i ett TV-program. Edman har givetvis rätt och vi får hoppas, att hans bok blir den larmklocka, som behövs för att rädda Östersjön.

Naturskyddsföreningen har utsett "Planeten havet" till årets bok för 2010. Det är ett klokt val. Den, som läst boken, kan inte undgå att bli engagerad och kanske också smittad av författarens stora kunskaper och djupa engagemang. Miljöfrågorna finns ständigt med och lyfts fram på ett sätt, som manar till eftertanke hos läsaren.

Stefan Edmans bok handlar givetvis inte bara om Östersjön. Han blickar också globalt. Utan havet skulle jorden inte vara någon trevlig plats att bo på. Haven är en förutsättning för allt liv på jorden och det var också i havet, som allt liv uppstod för många miljoner år sedan. Utan havens modererande effekt, skulle jordens klimat pendla mellan extrem värme på dagen och lika extrem kyla på natten. Sedd från rymden verkar Jorden nästan enbart bestå av vatten. Jorden har ju också begåvats med namnet "Den blå planeten".

Haven har också möjliggjort upptäcktsresor och färder över stora avstånd. De har också i alla tider varit avgörande för männis-

kans försörjning. Haven skapar också regn och är alltså förutsättningen för växtligheten på vår planet.

Boken är en svindlande resa både ovan och under ytan. Läsaren får möta fantasieggande djurliv i form av millimeterstora organismer och upp till världshavens giganter, blåvalarna.

De många fantastiska bilderna ger boken det stora lyftet. Det är sällan man ser så fantastiska havsbilder i en och samma bok. Fotografier är bland annat internationellt kända David Doublet och Philip Plisson samt även några kända svenska fotografier, bland annat Tore Hagman, Hans Strand och Jeppe Wikström
Uno Gradin

Landsort på Öja är den sydligaste ön i Stockholms skärgård. Fyrplatsen är från 1600-talet och en av de äldsta i Sverige. Drygt två mil sydost om ön hittar man Östersjöns största djup, Landsortsdjupet med ett största djup på 459 meter.

Bildtext omslaget

Naturskyddsföreningen har utsett "Planeten havet" till årets bok för 2010. Det är ett klokt val. Den som läst boken kan inte undgå att bli engagerad och kanske också smittad av författarens stora kunskaper och djupa engagemang.

*Bokpresentatör
Olle Melin*

Födelsedagar

Vi hyllar

95 år född den

13-7-1915 Distriktschef Bjarne Hedlund KVISSLEBY
30-7-1915 Överstelöjtnant (Kk1) Bertil Jonson ÖSTERSUND

90 år född den

1-7 1920 Rolf Refors NYNÄSHAMN
16-7-1920 Gunnar Hultman S:T OLOF
17-7-1920 Disponent Lars Fogelström KRISTIANSTAD
27-7-1920 Sjöingenjör Valter Axelsson TÄBY
2-8 1920 Valdemar Wallin HISINGS BACKA
6-8 1920 Sjöingenjör Ragnar Limé STOCKHOLM
21-8-1920 Kanslidirektör Nils Dahlborg STOCKHOLM
24-8-1920 Skeppare Allan Harrysson LYSEKIL
2-9 1920 Kommendörkapten Jarl A:son Ellsén STOCKHOLM
6-9 1920 Kapten Lars Melin VÄSTERHANINGE
19-9-1920 Kapten Sten Lewau V FRÖLUNDA
21-9-1920 Åke Ek HALMSTAD

85 år född den

11-7-1925 Ingenjör Sigvard Arvidsson KARLSKRONA
19-7-1925 Sten Strömbäck LYCKEBY
20-7-1925 Rune Stålvant HULTSFRED
28-7-1925 fd Personaldirektör Carl-Axel Rundquist SALTSJÖ-
DUVNÄS
29-7-1925 Kommendör 1 gr Lennart Forsman TÄBY
3-8 1925 Polisman Nils Thomasson NYNÄSHAMN
4-8 1925 Kapten Birger Rosén KARLSKRONA
5-9 1925 Inge Olsson ÅTRAN
18-9-1925 Kapten John Emlén ÖSMO
19-9-1925 Byggmästare Sture Karnstedt NORRKÖPING
23-9-1925 Förste reparatör Bengt Bogren ÖSTERSUND
25-9-1925 Anders Öberg SUNDSVALL
26-9-1925 Rune Söderquist HALMSTAD

80 år född den

4-7 1930 Eric Nilsson TRELLEBORG
19-7-1930 Löjtnant Kurt Bergström KISTA
24-7-1930 Löjtnant Åke Bowin JOHANNISHUS
27-7-1930 Wide Carlsson ÄNGELHOLM
27-7-1930 Lars Carlsson STENUNGSUND
13-8-1930 Moody Nilsson VÄSTERÅS
24-8-1930 Bertil Bergdahl NORRKÖPING
7-9 1930 Bengt Fahlberg HÄRNÖSAND
8-9 1930 Härje Molander FRÖSÖN
10-9-1930 Åke Johansson STOCKHOLM
17-9-1930 Bertil Carlsson HALMSTAD
24-9-1930 Befälhavare Nils Jonsson VAXHOLM
26-9-1930 Bengt Fredriksson HALMSTAD
29-9-1930 Bengt Appelgren GÖTEBORG
29-9-1930 Pensionär Karl-Gustav Karlsson SUNDSVALL

75 år född den

7-7 1935 Direktör Ejnar Ekholm SUNDSVALL
8-7 1935 Thomas Worms KLINTEHAMN
8-7 1935 Kjell-Olof Björk STOCKHOLM
11-7-1935 Lagerförmän Birger Ellingsen KVISSLEBY
19-7-1935 Torgny Holmgren STOCKHOLM
20-7-1935 Ingemar Grusell LYSEKIL
20-7-1935 Ingenjör Agne Lundin SÖDERTÄLJE
23-7-1935 Sune Åkesson MELLBYSTRAND
28-7-1935 Roland Blomkvist NORRTÄLJE
30-7-1935 Typograf Rolf Carlsson KUNGSBACKA

2-8 1935 Jan Knutsson NORRKÖPING
3-8 1935 Roland Hassleberg HALMSTAD
6-8 1935 Underhållsingenjör Sven Lindau V FRÖLUNDA
9-8 1935 Ingenjör Jonny Ekdahl MALMÖ
13-8-1935 Bo Lindström STENUNGSUND
16-8-1935 Jan-Christer Fryksenius KARLSTAD
19-8-1935 Gunnar Wanzelius NICE FRANCE
20-8-1935 Göte Strömberg HALMSTAD
21-8-1935 Berndt Eskilsborn LYSEKIL
28-8-1935 Ove Jönsson TRELLEBORG
30-8-1935 Kommendör Lars Thomasson HUDDINGE
7-9 1935 Ricardo Rivadulla GÖTEBORG
9-9 1935 Rolf Larsson KARLSKRONA
16-9-1935 Sjöingenjör Karl-Erik Olsson ROMELANDA
28-9-1935 Karl-Gustav Svensson KUNGSBACKA
30-9-1935 Leif Olsson UTANSJÖ

70 år född den

5-7 1940 Ulf Christenson GÖTEBORG
5-7 1940 Ingvar Kullberg LAHOLM
6-7 1940 Yngve Klang BRASTAD
6-7 1940 Ingenjör Krister Nilsson HÄLLEFORSNÄS
18-7-1940 Bertil Burheim TRELLEBORG
20-7-1940 Sven Norling INGARÖD
24-7-1940 Jan Svensson GÖTEBORG
25-7-1940 Kapten Bengt-Göran Magnusson KARLSKRONA
27-7-1940 Karl-Erik Andersson KARLSKRONA
31-7-1940 Benneth Eklund HÄRNÖSAND
6-8 1940 Peder Gottlieb SALTSJÖ-BOO
10-8-1940 Sjökapten Jan Jureén MÖLNDAL
12-8-1940 Stefan Lundström ASARUM
13-8-1940 Per Jonsson LUDVIKA
16-8-1940 Lennart Kjellberg GULLBRANDSTORP
22-8-1940 Christer Warfvinge VÄSTERVIK
23-8-1940 Elektriker Milton Odding NÖDINGE
24-8-1940 Sten-Olof Nilvall HALMSTAD
31-8-1940 Stellan Andersson RÖDEBY
1-9 1940 Jon Klegard VÄRMDÖ
2-9 1940 Börje Andersson YSTAD
5-9 1940 Förrådsman Sonny Persson LYCKEBY
10-9-1940 Lars Nell LIDINGÖ
16-9-1940 Bankdirektör Ulf Aspenberg DJURSHOLM
26-9-1940 Bengt-Åke Johansson GISLAVED
29-9-1940 Leif Lagerström VÄSTERVIK
30-9-1940 Kjell Bäckström HÄRNÖSAND

65 år född den

1-7 1945 Klas Berg VISBY
5-7 1945 Operatör Hasse Erling Hasslöf LYSEKIL
6-7 1945 Rickard Andersson TRELLEBORG
7-7 1945 Karlis Branke SOLNA
9-7 1945 Jöran Westling NYNÄSHAMN
11-7-1945 Olle Sewerin BLIDÖ
11-7-1945 Bo Andersson VÄSTERVIK
11-7-1945 Örjan Persson HALMSTAD
15-7-1945 Marindirektör Erik Holmgren STOCKHOLM
17-7-1945 Rolf Mellgren LYSEKIL
20-7-1945 Cajarne Petersson VÄSTERHANINGE
21-7-1945 Kjell Karlqvist BRO
22-7-1945 Brandman Arne Blom TYRESÖ

23-7-1945 Rolf Karlsson GÖTEBORG
 23-7-1945 Jan Hjalmarsson BÅSTAD
 26-7-1945 Redaktör Sven Hovne KRISTIANSTAD
 26-7-1945 Sjöman Ulf Berne Christer Sjöberg ÄNGELHOLM
 29-7-1945 Sven-Olof Sandegren KYRKHULT
 31-7-1945 Chaufför Sigvard Karlsson BRUNFLO
 1-8 1945 Erik "Kulan" Wennberg BLIDÖ
 2-8 1945 Ingenjör Åke Jönsson TRELLEBORG
 7-8 1945 Smed Bertil Löf VAXHOLM
 9-8 1945 Guy Hörnfeldt STOCKHOLM
 10-8-1945 Dan Johansson HANINGE
 10-8-1945 Torsten Lindqvist DALHEM
 11-8-1945 Jan-Olof Henriksson VÄSTERVIK
 12-8-1945 Sten-Evert Karlsson HALMSTAD
 17-8-1945 Lars Brödje GÖTEBORG
 18-8-1945 Per Stjerna VÄRMDÖ
 23-8-1945 Harry Hummelgren VÄSTERVIK
 23-8-1945 Lars-Erik Jönsson TRELLEBORG
 28-8-1945 Karl F Bäcklund ÄLANDSBRO
 28-8-1945 Sjökapten Börje Fransson HUDIKSVALL
 28-8-1945 Banktjänsteman Klas Olofsson GRUNDSUND
 30-8-1945 Björn Appelgren BRASTAD
 1-9 1945 Snickare Ronny Trulsson TRELLEBORG
 5-9 1945 Thomas Hallén KVISSLEBY
 6-9 1945 Kurt Lindström SUNDSBRUK
 9-9 1945 Tommy Delinder TRELLEBORG
 13-9-1945 Lars Meijer HALMSTAD
 16-9-1945 Carl Thomas Nilsson NORRKÖPING
 18-9-1945 Bo Af Winklerfelt SJÖBO
 19-9-1945 Håkan Mattsson HAVDHEM
 21-9-1945 Malcom Taube von Block NORRKÖPING
 24-9-1945 Dykare Sven-Erik Mars NORRKÖPING
 25-9-1945 Jan Öberg HÄRNÖSAND
 26-9-1945 Jan-Anders Glantz LYCKEBY
 27-9-1945 Stig Nilsson HALMSTAD
60 år född den
 16-7-1950 Flottiljamiral Stefan Engdahl YSTAD
 30-7-1950 Ove Lindenås STOCKHOLM
 1-8 1950 Bengt Karlsson NORRA SORUNDA
 3-8 1950 Sjökapten Lars E Fränngård TRELLEBORG

7-8 1950 Thomas Magnusson TÄVELSÅS
 10-8-1950 Roger Thein HALMSTAD
 12-8-1950 Kent Hallberg LYSEKIL
 13-8-1950 Mats Andersson HALMSTAD
 26-8-1950 Glenn Rosberg TRELLEBORG
 29-8-1950 Bengt Dahl TRELLEBORG
 2-9 1950 Sonny Spurr TRELLEBORG
 16-9-1950 Skötare Krister Johansson VÄSTERVIK
 17-9-1950 Ulf Sandberg VISBY
 20-9-1950 Motorman Ingemar Nästegård LYSEKIL
50 år född den
 4-7 1960 Restaurangägare Hans Andersson NJURUNDA
 23-7-1960 Löjtnant Tony Lejonqvist VÄSTERVIK
 24-7-1960 Robert Guntell MALMÖ
 7-9 1960 Löjtnant Lars Löjdkvist MUSKÖ
 9-9 1960 Sjöingenjör Anders Hermansson V FRÖLUNDA
 9-9 1960 Jan Ruukel VIKBOLANDET
 18-9-1960 Kenneth Jönsson TRELLEBORG
40 år född den
 2-7 1970 Johan Persson NORRKÖPING
30 år född den
 10-8-1980 Sommelier Martin Tjäder UPPSALA

Tack för uppvaktningen

Ett varmt tack till Flottans Män lokalföreningar för uppvaktningen, de vänliga orden och den fina gåvan som överlämnades på min 70-årsdag. Detta sporrar mig verkligen att jobba vidare för Flottans Män.

Med vänlig hälsning

Lennart Bresell

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Gotland	Norrhälje	Trelleborg
Christer Sandblom	Mats Edberg	Per Borglin
Göteborg	Lysekil	Kalmarsund
Lars Christensson	Kjell Karlsson	Per Erik Gamberg
Halmstad	Stockholm	Leif Nilsson
Bernt Rosendahl	Martin Tjäder	Stefan Horndahl
Magnus Andersson	Joakim Sundin	Karlstad-Värmland
Martin Stuhre	Lars Rossander	Kenneth Hjalmarsson
Bengt Olander	Leif Erik Cederberg	Evert Stolpe
Haninge	Hans Stefan Gustavsson	Rune Wile'n
Nils Annas	Jim Sjölund	Jens Olofsson
Karlskrona	Växjö	Bertil Arnelid
Kristoffer Karlsson	Greger Johansson	
Malmö	Lars Wideklint	
Ed Sundevåg	Norrköping	
Paul Billing	Ulf Jonsson	
Klas Ohlsson	Christer Rosenlund	
Mats Jönsson		

FULLSERVICEVARVET MITT I SKÄRGÅRDEN

Vi är specialister på trä, men servar och reparerar de flesta motorer och båtar, även aluminium. Reservdelar på lager till Yanmar och Volvo Penta.

ERIKSSONS BÅTBYGGERI
 & BÅTBYGGGARSKOLA AB
 BOX 15, 130 25 INGMARSÖ
 08-542 461 36, batservice@swipnet.se

Avlidna kamrater

Färjskeppare Levin Andersson LJUSTERÖ
Född den 4 april 1927 Avliden den 1 februari 2010

Sjöingenjör August Calissendorff LINKÖPING
Född den 11 juli 1919 Avliden den 23 mars 2010

Leg läkare Otto Ekenberg VAXHOLM
Född den 6 juni 1920 Avliden den 30 maj 2009

Kommendör Hans Hallerdt KATRINEHOLM
Född den 28 juni 1920 Avliden den 20 februari 2010

Krister Hellström TRELLEBORG
Född den 28 juni 1951 Avliden den 27 april 2010

Löjtnant Gunnar Johansson KARLSKRONA
Född den 15 maj 1928 Avliden den 20 mars 2010

Ingemar Johansson V FRÖLUNDA
Född den 12 november 1937 Avliden den 10 februari 2010

Civilingenjör Arne Jäderstad HÄGERSTEN
Född den 13 december 1945 Avliden den 15 april 2009

Löjtnant Evert Karlsson JÄMJÖSLÄTT
Född den 9 april 1932 Avliden den 26 mars 2010

Tullmästare Ingvar Karlsson VARBERG
Född den 26 mars 1925 Avliden den 26 mars 2010

Musiklärare Eskil Nyström KARLSKRONA
Född den 10 juli 1923 Avliden den 2 mars 2010

Kommendörkapten Åke Silander STOCKHOLM
Född den 3 oktober 1919 Avliden den 23 mars 2010

Harry Streijffert GÖTEBORG
Född den 26 oktober 1918 Avliden den 15 november 2009

Henry Ström V FRÖLUNDA
Född den 24 mars 1929 Avliden den 15 februari 2010

Torsten Svensson HALMSTAD
Född den 25 april 1923 Avliden den 15 februari 2010

Flygnavigatör Anders Yderborgh BROMMA
Född den 19 november 1919 Avliden den 23 april 2009

fd Spårvägsman Göte Östlund ORSA
Född den 4 mars 1921 Avliden den 26 mars 2009

**Hedra våra avlidna kamraters minne
med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder FM
kansli blanketten till de sörjande.**

Varberg

Jo då, vi har lyckats övervintra trots det extrema vädret med massor av snö, som yrt från alla himmelens hörn. Som första ytring till ett begynnande föreningsliv hälsades det nya året med traditionell risgrönsgröt, varefter de populära sammankomsterna vid lördagsöppet åter drog igång.

Så har vi haft årsmöte i fullsatt stuga. Mötet inleddes med en parentation över de medlemmar, som lämnat gemenskapen under året, med tre tända ljus, diktläsning och en stund för eftertanke, efterföljda av åtta glas på skeppsklockan. Med Karl-Erik Johansson som mötesordförande genomfördes de stadgeenliga koncist och säkert. Till ordförande omvaldes undertecknad. Som styrelse i övrigt valdes Jan Steinbach till vice ordförande, Bengt Asterling till sekreterare, Lennart Bertsson till kassör, Ivar Svensson till klubbmästare, Jan Mårtensson och Gunnar Larsson till ledamöter. Som

suppleanter valdes Arnold Ragnarsson och Lennart Ingeltun. I samband med mötet avtackades stugvärderna Gunnar Persson med blommor och avgående vice ordförande Tore Tejler med blommor och Flottans Mäns hederstecken för mycket goda insatser i föreningen. Den minnesvärda förmiddagen avslutades med kaffe och semla i sällskap med gäster och Damklubben Tärnan.

En vecka före påsk bjöd vi upp till buffé med allt av mat och dryck, som högtiden av tradition tarvar.

Även vårens pubafton var välbesatt smaklig och trivsamt tack vare idoga och kreativa festfixande FM och Tärnor.

Det är FM Varberg, som står i tur att arrangera höstens möte med föreningarna inom region väst.

Vid kontroll av medlemsrullan har vi konstaterat, att några kamrater glömt att

betala årets medlemsavgift. Ta eventuellt kontakt med kassören, telefon 0340-131 34, för kontroll. Med medlemsavgifterna och andra ekonomiska stöd ges nuvarande och alla efterkommande styrelser förutsättning att omhulda en fri och otvungen gemenskap, möjlighet att vårda dokument och föremål från en svunnen tid samt verka för ett framtida starkt sjöförsvaret.

Ett nytt program skickas ut i slutet av augusti med hopp om fortsatt god anslutning till lördagskaffe och övriga aktiviteter. Gå gärna in på föreningens intressanta och informativa hemsida: www.flottansman.s/Varberg

Till slut tillönskas er alla en god och stärkande sommar.

Per Callenberg

Sist men också först

De sista värnpliktiga besättningarna till minröjningsfartygen och HMS Fårösund har nu mönstrat ombord. Som traditionen bjuder, hälsas de nya besättningsmedlemmarna välkomna ombord av fartygschefen och deras namn förs in i fartygets däckslögbok. Inmönstringen för två av besättningarna ägde rum i Galjonslunden i Karlskrona örlogshamn.

Trots duggregnet gick inte glädjen att ta miste på över att äntligen komma ombord på fartygen.

– Ni är de sista av det gamla värnpliktsförsvaret på minröjningsfartygen men samtidigt de första av det nya, sa Martin Göth som är fartygschef på HMS Ulvön.

När värnplikten försvinner första juli, fullföljer denna sista kull sin utbildning, som planerat och kan efter värnplikten söka jobb i Försvarsmakten som sjöman eller söka någon av officersutbildningarna, om intresse finns. Just denna sista kull är naturligtvis extra intressant, då man har den färskaste kunskapen.

Tidigare i vår har flottiljens blivande värnpliktiga fått frågan om viljan av att fortsätta efter första juli. Endast två av 51 valde då att tacka nej, vilket visar att intresset för att fullgöra sin utbildning är stort. Två av HMS Ulvöns nypåmönstrade är svepplutonbefäl Maria Svensson och Ejnar Andersson, som är ledningssystemoperatör. Båda tycker att det ska bli skönt att nu tillhöra en besättning, även om utbildningen på Sjöstridsskolan varit bra.

*HMS Ulvöns besättning samlad för första gången.
Foto: Jimmie Adamsson/Försvarsmakten*

– Jag ser framför allt fram emot de stora internationella övningarna tillsammans med andra fartyg säger Ejnar. Som ledningssystemoperatör är man just sambandslänken mot andra fartyg.

Båda två är intresserade av en framtid i Försvarsmakten, men vill naturligtvis känna sig för under de kommande åtta månaderna, innan man muckar i december.

För Maria, Ejnar och de andra i Ulvöns och Vingas besättningar väntar nu tuffa veckor fylld med utbildning i allt det, man behöver kunna som besättning på ett stridsfartyg. Den första stora internationella övningen är Baltops, i juni och senare i höst väntar bland annat övningar i Finland och Belgien.

Jimmie Adamsson

Maria Svensson och Ejnar Andersson är intresserade av en framtid i Försvarsmakten

Foto: Jimmie Adamsson/Försvarsmakten

Full fart på Brilliant Mariner

Visbykorvetternas första stora internationella övning, Brilliant Mariner, är genomförd i Nordsjön och i vattnet runt danska och norska kusten hade ett stort antal fartyg samlats.

Brilliant Mariner är en stor Nato-ledd övning, som genomförs årligen och syftar till att förbereda Nato marina snabbinsatsstyrka för insatser. Som partnerskapsnation har svenska fartyg varit med i denna övning flera gånger tidigare. Övningen är ett viktigt steg mot att få Visbykorvetterna insatsklara under hösten 2010. Här gavs möjlighet att öva med och mot kvalificerade flyg- och sjöstridskrafter från andra länder på det sätt, som vi gör våra skarpa insatser, exempelvis utanför Libanon eller Somalia.

Svenska officerare arbetade ombord på det norska stödfartyget *Valkyrien* under övningen och bistod de svenska korvetterna med exempelvis bränsle eller reservdelar på precis samma sätt, som en skarp operation fungerar.

Korvetterna *Härnösand* och *Helsingborg* använde första övningsveckan till sjöss för att få rutinerna ombord att sätta sig ordentligt. Under den första veckan genomfördes många kortare övningspass tillsammans med de andra enheterna i styrkan. Under andra övningsveckan verkade fartygen i ett påhittat scenario, som spelades upp för att skapa en realistisk övningsmiljö.

–För en luftförvarsofficer är Brilliant Mariner en mycket intressant övning, säger Härnösands luftförvarsofficer, Fredrik Olsson. Till exempel deltar det franska hangarfartyget Charles De Gaulle med sina flygplan. Även danska F-16 har deltagit i övningen. Vi har gjort många luftförvarsoövningar och vi har fått ett gott utbyte. Tyvärr har vulkanutbrottet på Island begränsat flygverksamheten i området.

Även på ytan har tempot varit

högt med flertalet givande övningar, bland annat att kunna försvara fartyget mot små snabbgående motorbåtar samt koordinerade insatser med sjömålsrobot. Under övningens första vecka genomförde *Härnösand* och *Helsingborg* en kustbeskjutningsövning på Danmarks västkust. Kustbeskjutning, eller NGS (Naval Gunfire Support), är oftast en indirekt form av eldgivning för att stödja landförband. Eldgivning och eldreglering leds av en observatör iland, en så kallad Forward Observer. NGS är en funktion, som är ny i flottan i och med införandet av Visbykorvetterna. Skjutningen genomfördes på Oksboel övningsfält med danska Forward Observers.

–Vi uppnådde goda resultat under skjutningen och visade, att vi behärskar detta i en internationell miljö.” säger luftförvarsofficeren Fredrik Ohlsson.

Sammantaget ger övningen fartygen ett mycket gott övningsutbyte och besättningarna har tagit ett stort steg framåt.

–Att samarbeta med fartyg från flera olika nationer på detta sätt är utmanande och utvecklar oss hela tiden, säger *Härnösands* stridsledningsofficer Fredrik Linder. Under andra hälften av maj går fartygen till Plymouth i Storbritannien för nästa stora utmaning i form av FOST (Flag

HMS Helsingborg öppnar eld
Foto: Jimmie Adamsson

Officer Sea Training). Där ligger fokus på att ytterligare samtrimma besättningarna och utveckla fartygens förmåga att göra insatser till sjöss. Allt detta genomförs, för att fartygen senare i höst ska vara klara för mer avancerade insatser, antingen i närområdet eller längre bort. Sjöfartsskydd i Adenviken, i likhet med Stockholm, Malmös och Trossös insats förra året, är bara ett exempel på uppgift, som fartygen kan användas till.

Jimmie Adamsson

Arbete i stridsledningcentralen Foto: Jimmie Adamsson

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordf	Johan Forslund	08-571 448 51	Dagsverksgatan 14	134 65	INGARÖ	
Vice förb.ordf	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	
Sekreterare	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Sekreterare	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	
Kanslichef	Lennart Bresell	08-449 31 58	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Nils-Gösta Persson	0320-557 44	Svansjö Magerhult 6	511 93	TORSTORP	n-gpersson@swipnet.se
Infoansvarig	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbmaster	Bengt-Olof Arnsten	063-57 93 00	Havrevägen 4 nb	831 71	ÖSTERSUND	
Kansli	Flottans Män	08-678 09 08	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Öppet tisdagar 9-16

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: **Jan Wikberg.**

Härnösand	Lars Sellgren	0611-196 34	Hagagatan 74	871 40	HÄRNÖSAND	
Sundsvall	Bertil Graeve	060-57 97 14	Borevägen 5	860 32	FAGERVIK	
Östersund	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	

Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: **Örjan Sterner, Bo Schagerberg och Ove Hagström.**

Gotland	Olof Berglund	0498-21 51 75	Lyegatan 22	621 43	VISBY	
Föreningslokal:	Marinstugan	0498-21 14 17	Södervägen 56 B	621 58	VISBY.	
Haninge	Lars Engvall	08-777 95 26	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	engvall.lars@telia.com
Linköping	Gunnar Feldt	0709-40 64 00	Tuvgatan 28	589 57	LINKÖPING	
Norrköping	Ove Hagström	011-23 90 15	Nygatan 55	602 34	NORRKÖPING	ovemarin@tele2.se
Föreningslokal:	Marinlokalen	011-13 84 25	Saltängsgatan 48	602 38	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrälje	Lars Krüger	0176-23 46 41	Norrviken 1472	760 21	VÄTÖ	08276578@telia.com
Föreningslokal:	"Marinlokalen".		Götgatan 14 A	761 64	NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Hans Martinelle	08-520 211 13	Hamngatan 7B	149 31	NYNÄSHAMN	
Stockholm	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	
Föreningslokal:	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	
Södertälje	Thomas Westerberg	08-550 344 42	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	
Föreningslokal:	Notholmen	08-55 15 50	Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning).
Västerås	Stieg Andersson	0708-908616	Bäckvägen 6	734 51	KOLBÄCK	vasteras@flottansman.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	stieg.andersson@swipnet.se

Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: **Göte Lindberg och Rolf Pärnhem.**

Kalmarstrand	Bengt Hammarlund	0480-227 03	Drott. Margaretas väg 27A	392 45	KALMAR	abe@hammarlund.net
Karlshamn	Rolf Pärnhem	0454-19 611	Drottningsgatan 22	374 35	KARLSHAMN	parnhem@telia.com
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Per Nordgren	0455-268 30	Orkestergatan 30	371 49	KARLSKRONA	pernordgren@gmail.com
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	044-23 50 31	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	l.i.e@tele2.se
Malmö	Jörgen Persson	0413-603 44	Vångavägen 9	241 32	ESLÖV	jorgenpersson.fmmalmo@telia.com
Trelleborg	Göte Lindberg	0410-401 84	Syréngatan 3	231 53	TRELLEBORG	gotelindberg@hotmail.com
Västervik	Carl-Erik Edström	0490-184 20	Sjöviksgatan 2	593 42	VÄSTERVIK	familjennord@bredband.net
Växjö	Lennart Salomonsson	0474-330 38	Eke Solklint	360 42	BRAÅS	vaxjo@flottansman.se

Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: **Kjell Jönsson och Lars-Erik Wennersten.**

Göteborg	Bertil Andreasson	031-29 37 57	Stensängens lycka 18	423 36	TORSLANDA	bertil.andreasson@comhem.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Kjell Jönsson	035-13 01 44	Norra vägen 21	302 31	HALMSTAD	kjellgudd@gmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	035-10 84 22	Dragvägen	302 42	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Karlstad-Värmland	Göte Rahm	054-15 52 05	Stingsgatan 2	652 26	KARLSTAD	
Lysekil	Van Carlsson	0523-473 97	Rixövägen 13	454 93	BRÅSTAD	van.c@telia.com
Varberg	Per Callenberg	0340-422 19	Vränevägen 21	430 10	TVÅÅKER	cal.per@telia.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	0431-141 18	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0431-149 30.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	

POSTTIDNING
Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

www.kockums.se

Mästare på smygteknik

Kockums står för marin högteknologi i världsklass - på ytan och under. Vi konstruerar, bygger och underhåller ubåtar och örlogsmarina ytfartyg med avancerad smygteknik. Andra framgångsrika produkter är det luftberoende Stirling-systemet, ubåtsräddningssystem och minröjningssystem. Verksamheten finns i Sverige i Karlskrona, Malmö och Muskö. Kockums ingår i ThyssenKrupp Marine Systems.

ThyssenKrupp Marine Systems

Thyssenkrupp